

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
DIZAINO KATEDRA

SONATA LENGVENYTĖ
Dailės magistrantūros (specializacija – dizainas) studentė

**DŽIAZO, KALIGRAFIJOS IR SPALVŲ SAŠAJOS DRABUŽIŲ
KOLEKCIJOJE „NEBAIGTA EMOCIJA“**

**JAZZ, CALLIGRAPHY AND COLOURS INTERFACES CLOTHING COLLECTION
„UNFINISHED EMOTION“**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovė:
Doc. G. Šimoliūnienė
Recenzentė:
Lekt. Vilija Lesauskienė

Šiauliai, 2015 m.

**PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO BAIGIAMOJO MAGISTRO DARBO
SAVARANKIŠKUMĄ**

2015 – 01 – 05
Šiauliai

Aš, Šiaulių universiteto, Menų fakulteto

(studijų programos pavadinimas)

studentas (ė) _____,
(studento vardas, pavardė)

Patvirtinu (patvirtiname), kad įteikiamas baigiamasis darbas (*magistro darbo pavadinimas*):..... yra:

1. Autoriaus (autorių) atliktas savarankiškai ir sąžiningai, jame nėra pateikta kitų autorių medžiagos kaip savos, nenurodant tikrojo šaltinio.
2. Atliktas savarankiškai ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose.
3. Nebuvo to paties autoriaus (autorių) naudotas, pristatytas ir gintas kitoje mokymo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje.
4. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais. Nepateikia nuorodų į kitus darbus, jeigu jų medžiaga nėra naudota darbe.
5. Nėra kitų autorių darbų, jeigu jie nėra nurodyti darbe.
6. Pateiktas visas panaudotos literatūros sąrašas.

Man žinoma, kad už nusirašinėjimą, plagijavimą, kitokį nesąžiningumą ir apgaulinėjimą per atsiskaitymus, atliekant įvairius darbus ir egzaminų sesijos metu baudžiama: neleidžiama perlaikyti egzamino, reikia iš naujo kartoti dalyką (modulį), gali būti šalinama iš Universiteto (dekano teikimu rektoriaus įsakymas).

(studento vardas, pavardė) *(parašas)*

**PATVIRTINIMAS APIE ATSAKOMYBĘ UŽ LIETUVIŲ KALBOS
TAISYKLINGUMĄ ATLIKTAME DARBE**

Patvirtinu lietuvių kalbos taisyklingumą atliktame darbe.

(studento vardas, pavardė) *(parašas)*

SANTRAUKA

Apranga, muzika ir raštas – tai tam tikros asmenybės išraiškos, su kuriomis mes nuolat susiduriame ir kurios nepastebimai mus veikia. Be to, jos turi bendrą tikslą – atskleisti individualybę, nuotaiką, emocijas, charakterį. Todėl baigiamajame magistro darbe siekiama sujungti šias meno sferas: drabužių dizainą, šriftą ir muziką. Taigi darbo aktualumas - išreikšti emocinę autorės būseną, į vieną kūrinį sujungiant skirtingas meno sritis, atskleidžiant jų sąsajos menines galimybes.

Magistro darbo objektas - džiazas, kaligrafijos ir spalvos emocinės sąsajos ir jų raiška kostiume. Drabužių kolekcijai sukurti pasirinktas muzikos žanras – džiazas. Jis savo emocine, ekspresine, ritmine prasme labai artimas visiškai kitai meno sričiai – kaligrafijai. Džiazas kūrybiniame magistro darbe diktuoja emociją, nuotaiką, o kaligrafija padeda visa tai perteikti ant drabužio. Sugretinusi kelias skirtingas meno šakas, autorė siekia atskleisti, kaip džiazą jaučia atskirų meno šakų atstovai. Todėl darbo tikslai yra: išsiaiškinti, kaip skirtingus džiazos stilius apibūdina, kokiomis spalvomis įsivaizduoja bei kokias emocijas patiria jų klausydami dailininkai ir muzikantai; remiantis gautais tyrimo rezultatais ir savo patyrimu sukurti drabužių kolekciją „Nebaigta emocija“.

Atlikusi anketinę apklausą, autorė sukūrė drabužių kolekciją, remdamasi tyrimo metu gautais rezultatais. Magistro darbe remtasi skirtingais džiazos stiliais: džiazas balade, *funky* ir laisvuoju džiazu. Kiekvienam stiliui įprasminti sukurtas atskiras kostiumas, o ant jų vis kitoks kaligrafinis etiudas. Svarbus momentas – drabužių transformacija. Tuo pabrėžiamas nebaigtos emocijos įspūdis, nes kostiumams transformuojantis vis atsiranda, tai vėl pasislepia, arba visiškai atsiveria kaligrafiniai motyvai. Jais išreiškiami tam tikri žodžiai, kuriais džiazą apibūdino tyrime dalyvavę respondentai. Tačiau įskaitomumas čia nėra būtinas, svarbiausia išraiška ir perteikta jausena klausantis džiazas.

Kolekciją sudaro trys kostiumai ir dvylika kiekvienam džiazas stiliui galimų drabužių variantų eskizų. Kaligrafinėms kompozicijoms sukurti naudojami akriliniai dažai. Taip pat magistro darbą sudaro kostiumų fotografijos, kolekcijos plakatas, teorinis aprašas ir kolekcijos reprezentacinis pristatymas pagal džiazas muziką.

SUMMARY

Clothing, music and writing – are certain personal expressions with which we are constantly confronted and affected by them. In addition, they have a common goal – to reveal the individuality, the mood, emotions and character. Therefore, the aim of the master's thesis is to combine these spheres of art – clothing, font and music – to a single work, which reveal everything that surrounds a person every day. Thus, the relevance – to reveal the individual's emotional expression through music, font, realizing it on a garment. To reveal onlooker survive the creator want to convey a sense.

The selected musical genre – jazz. Having in mind emotional, expressive, rhythmic sense, it is very close to a completely different field of art – calligraphy. During the process of work creation, jazz is dictating emotion, mood, and calligraphy helps to convey all this on the garment. Therefore, the object of master's thesis – calligraphic compositions', influenced by jazz music caused emotions, transferring on transformed clothing. Comparing two different branches of art, the author tries to show how representatives of the individual fields feel jazz. Therefore, the aims of the work are: to find out how artists and musicians describe different jazz styles, with which colors imagine them, and what emotions they experience while listening to the jazz; based on the results of the research and own experience, create a clothing collection “Unfinished emotion”.

As a result of the questionnaire survey, the author has developed a collection of clothes, on the basis of the test results. There are using different jazz styles in master's thesis: jazz ballad, funky and free jazz. Several suits with different calligraphic sketch on them are designed to give a sense to different style of jazz. An important point – the transformation of clothing. This underlines the impression of unfinished emotion. The calligraphy motifs are revealing when costumes are transforming. The calligraphy motifs are expressed with certain words indicated by respondents when describing the jazz. Legibility is not necessary, the most important is expression and emotion conveyed when listening to the jazz.

Therefore the collection consists of three models and clothing options available sketches to each of the twelve jazz styles. In order to create calligraphic compositions, there is used acrylic paint. Also, the work consists of photo storyboard so as to convey costume transformations, the poster of the collection, a theoretical description and a representative presentation of the collection by jazz music.

TURINYS

SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
1. KŪRYBINIAM DARBUI PASIRINKTŲ KOMPONENTŲ APŽVALGA.....	11
1.1. Džiazio kilmė ir esminiai bruožai	11
1.2. Kaligrafijos ypatybės	13
1.3. Spalvos psichofiziologija drabužyje ir šrifte	14
1.4. Magistro darbo temą atitinkančių prototipų analizė.....	16
2. MENININKŲ POŽIŪRIS Į DŽIAZĄ. TYRIMAS	22
2.1. Tyrimo planavimas	22
2.2. Tyrimo rezultatai.....	22
3. DRABUŽIŲ KOLEKCIJOS „NEBAIGTA EMOCIJA“ ĮGYVENDINIMAS.....	29
3.1. Idėjos vizualizavimas (eskizavimas, projektavimas)	29
IŠVADOS	47
LITERATŪRA.....	48
PRIEDAI	51

IVADAS

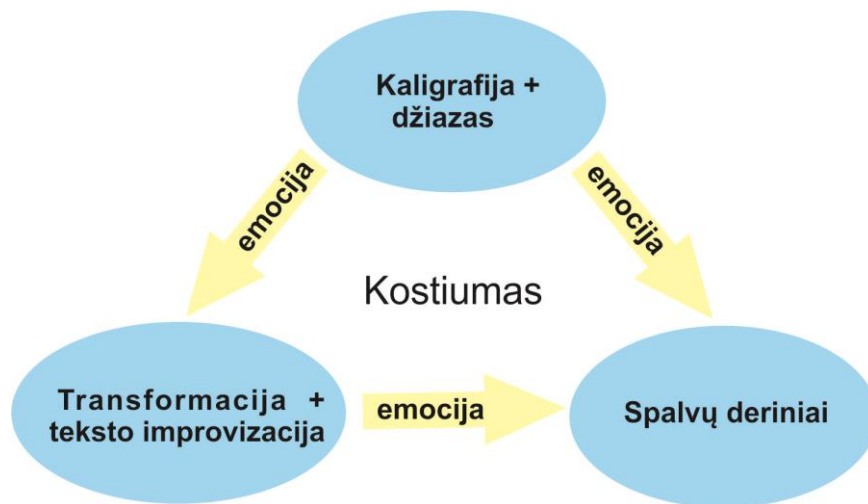
Kiekviena asmenybė mažiau ar daugiau laiko skiria savo stiliaus paieškai. Net ir nedarant to specialiai, nejučiomis pasirenkama tam tikra spalva, kuri atspindi esamą žmogaus būseną ir nuotaiką. Individualumo perteikimo forma gali būti ir muzika. Muzika yra nuolatinis šiuolaikinio žmogaus palydovas. Ji gyvenimui suteikia unikalų ritmą bei padeda išreikšti savitumą. Panašią funkciją atlieka ir raštas. Kiekvieną dieną rašome, ir tai jau tam tikra mūsų individualumo išraiška. Grafikas Kęstutis Ramonas (Ramonas K., 2009, p. 8) sako: „Kiekvieno individo pašamonėje slypi užprogramuotas poreikis išreikšti savo tapatybę estetinė vizualine forma, paliekant savo buvimo ženklus, nusakančius santykį su aplinka ir laiku.“ Taigi raštas, muzika ir apranga siejasi tuo, jog žmogus gali išreikšti savo jausmus, būsenas, artistišumą, muzikalumą.

Darbo aktualumas.

Su visomis išvardytomis žmogaus individualumo išraiškomis mes nuolat susiduriame. Be to, jos turi bendrą tikslą – atskleisti individualybę, nuotaiką, emocijas, charakterį. Kažkada siejusi gyvenimą su muzika, o vėliau pasukusiai dailės ir dizaino kryptimi, darbo autorei, ypač svarbu ir aktualu, minėtas individualumo išraiškas sugretinti. Todėl baigiamajame magistro darbe siekiama sujungti šias meno sferas: drabužių dizainą, šriftą ir muziką. Taigi darbo aktualumas - išreikšti emocinę autorės būseną, į vieną kūrinį sujungiant skirtingas meno sritis, atskleidžiant jų sąsajos menines galimybes.

Darbo naujumas.

Darbo esmė – muzikos, šrifto ir drabužio formos sintezė. Pateikiama darbo temą iliustruojanti schema (*1 pav.*). Joje pavaizduotas ryšys tarp skirtingų darbe naudojamų elementų. Visus juos sieja esminis objektas – emocija. Schemoje pateiktų komponentų sąveika nusako šio darbo naujumą.

1 pav. Magistro darbo temos prasminė schema

Kaligrafija + džiazas.

Magistro darbo koncepcijoje svarbų vaidmenį užima muzika. Galima sakyti, jog ji diktuos praktinės dalies – kūrybinės kolekcijos išraišką ir nulems galutinį kuriamų drabužių rezultatą. Pasirinktas muzikos žanras – džiazas. Džiazas savo ekspresija, autorės nuomone, labai artimas kaligrafijai. Kaligrafas M. Petrulis yra pasakęs: „Kaligrafija – tai tarsi džiazas – nepaliaujamai pulsuojanti, ritmiška improvizacija, ekspresija ir ramybė, linksmybė ir liūdesys, tolina ir artima, žodžiu, tam tikra „išsilaisvinimo“ nuo stereotipų forma.“ (Petrulis M., 2007, p. 17) Taigi džiazas kūrybiniame darbe diktuos emociją, nuotaiką, o kaligrafija padės visa tai perteikti ant drabužio. Kaligrafija ir džiazas visiškai skirtingos meno sferos, tačiau magistro darbe siekiama juos sugretinti ir atskleisti tarpusavio panašumą.

Transformacija + teksto improvizacija.

Kaligrafiniu raštu galima išraiškingai perteikti tam tikrus žodžius ar sąvokas, rasti sprendimus ir perteikimo formą, sukurti nuotaiką. Svarbiausia, kad ji atitiktų džiazą, teksto turinio interpretaciją. Kūrybinės kolekcijos pavadinimas – „Nebaigta emocija“. Transformuojamas drabužis padės atskleisti temos prasmę. Transformacijos proceso metu pasirodys kaligrafiniai etiudai: žodžiai, apibūdinantys nuotaiką, džiazą sukeltą emociją. Žodžiai vis atsiras, vėl pasislėps, arba pasirodys nepilnos frazės, iš kurių bus galima tik nuspėti norimą pasakyti mintį.

Spalvų deriniai.

Be spalvos kostiumas neįsivaizduojamas. Spalva – vienas pagrindinių drabužio komponentų. Džiazas diktuoja kuo įvairiausias spalvas. Kiekvienas džiazos stilius – skirtingi spalvų deriniai. Darbo tiriamojoje dalyje siekiama išsiaiškinti, kaip dailininkai ir muzikantai suvokia

džiažą, kokiomis spalvomis ją išivaizduoja. Atsižvelgiant į respondentų nuomonę autorė sukuria trijų kostiumų spalvinius variantus, įprasminančius atskirą džiazo stilių.

Darbo problema.

Kiekvienas individas yra išskirtinis savo poelgiais, charakteriu, pomėgiais ir t. t. Taip pat nevienodai išgyvename tam tikras situacijas, arba tie patys dalykai kiekvienam kelia skirtingas emocijas. Menininkams emocijos labai svarbios kūrybinėms idėjoms perteikti. Muzika – tai galimybė pasisemti emocijų. Taigi kaip magistro darbe pasirinktas muzikos žanras – džiažas veikia dailininkus? Ir kaip džiažas veikia pačius muzikantus? Ar galimi visiškai skirtingi požiūriai į šį muzikos žanrą? Ar vis dėlto visus menininkus sieja vienodas jautrumas, pajautimas ir emocijų išgyvenimas klausantis tos pačios muzikos? Kaip pačios darbo autorės, kaip dailininkės, džiažo pajautimas siesis su kitų menininkų patirtomis emocijomis? Visa tai padės išsiaiškinti atliktas tyrimas, o kūrybinė drabužių kolekcija reprezentuos tyrimo veiklos rezultatus.

Magistro darbo objektas. Džiažo, kaligrafijos ir spalvos emocinės sąsajos ir jų raiška kostiume.

Magistro darbo tikslas.

1. Remiantis išanalizuota teorine medžiaga, gautais tyrimo rezultatais ir autorės patyrimu sukurti drabužių kolekciją „Nebaigta emocija“.

Uždaviniai.

1. Atlikti su tema susijusių meninės ir mokslinės teorijos analizę.
2. Atlikti žvalgomąjį tyrimą (anketinė apklausa).
3. Eskizuoti, kurti transformuojamų drabužių schemas bei kaligrafinius etiudus pagal skirtingus džiažo stilius, įgyvendinti drabužių kolekcijos „Nebaigta emocija“ trijų modelių galutinius variantus.
4. Atlikti kolekcijos fotosesiją bei sukurti kolekciją reprezentuojantį pristatymą pagal muziką.

Hipotezė.

1. Tikėtina, kad dailininkai ir muzikantai tuos pačius džiažo stilius išivaizduoja skirtingomis spalvomis ir apibūdina kitokiais epitetais.
2. Tikėtina, jog remiantis tyrimo rezultatais ir autorės patyrimu, kūrybinėje kolekcijoje atsispindės skirtingi džiažo stiliai.

Metodika.

Magistro darbe naudojama mokslinės, meninės literatūros ir informacijos šaltinių analizavimo, interpretavimo metodika. Analizuojami panašūs magistro darbo temą atitinkantys autorių darbai. Panaudojamas empirinis metodas. Žvalgomojo tyrimo metu gautų rezultatų susistemimas ir apibendrinimas. Taip pat naudojamas kūrybinis metodas. Įgyvendinama drabužių kolekcija.

Metodologija.

Ekspresinės meno teorijos meno specifika nusakantis požymis yra menininko saviraiška. Šios teorijos emocionalistinėje atmainoje meno prigimtis siejama su kūrėjo jausmų išraiška. C. J. Ducasse teigia (Katalynas A., 2003, p. 243): „Į menininko jausmų išraišką koncentruojama visa, kas kalbama apie teorinius meno dalykus: apie meno rūšinį savitumą, menininko kūrybinę orientaciją, meno kūrinių kaip vertybę, taip pat ir normatyviai suprantamas kūrinio suvokėjo pozicijas. (...) Menininkas siekia išreikšti jausmą, jį inspiruojantį kurti tai, kas, kalbant įprastai, tą jausmą objektyvuos ir įkūnys. Estetinis suvokėjas, kita vertus, siekia gauti iš objekto šį jame įkūnytą jausmą – tą jausmą, kurį, jei šis objektas yra meno kūrinys, menininkas yra jame išreiškęs. Estetinę nuostatą charakterizuojantis dėmesys meno kūriniai – ar gal ir bet kokiam kitam objektui – susijęs vien su svarba to jausmo, kuris yra šiame objekte jo stebėtojui.“ Taigi magistro darbo koncepcija atitinka šios meno teorijos požymius. Kuriant drabužių kolekciją, džiazas naudojamas kaip emocijas padiktuojantis rodiklis, kuriuo remiantis kuriamos kaligrafines kompozicijas ant kostiumų. Išreiškiami jausmai, kurių įprasminimo objektais taps kaligrafinis motyvas kostiume. Svarbiausia perteikti emocijas, kurios būtų atpažįstamos ir artimos kūrinio stebėtojui ir suvokėjui.

Praktinis darbo reikšmingumas.

Sujungus skirtingas meno sritis, įgyvendinti kūrybinės kolekcijos „Nebaigta emocija“ kostiumai, nėra kasdienio naudojimo. Tai art dizaino objektai, kuriuose atskleidžiama autorės ir kitų menininkų emocinė išraiška klausantis džiaz. Kolekcija skirta dalyvauti įvairiose parodose, šiuolaikiniuose madų šou.

Darbo struktūra.

1. Teorinė dalis: teorinį darbo aprašą sudaro 53 psl. Iš jų 4 psl. sudaro įvadas, 12 psl. teorinės medžiagos analizė, 7 psl. tiriamoji dalis, 18 psl. kūrybinės darbo dalies aprašas, 4 psl. priedų. Darbe pateikta 37 paveikslėliai.

2. Kūrybinė dalis: kūrybinę drabužių kolekciją „Nebaigta emocija“ sudaro 3 kostiumai ir 12 kiekvienam džiaz stiliui išreikšti galimi drabužių variantų eskizai. Kiekvieną galutinį modelį sudaro apie 20 drabužio transformacijų.
3. Projektinė dalis: kolekcijos plakatas (100cm x 150cm), kostiumų fotografijos ir reprezentacinis kolekcijos pristatymas bei jo garso takelis.

1. KŪRYBINIAM DARBUI PASIRINKTŲ KOMPONENTŲ APŽVALGA

1.1. Džiazo kilmė ir esminiai bruožai

Knygoje „Džiazo istorija“ (Kučinskaitė J., 2001, p. 6) rašoma, kad džiazas susiformavo praėjusiame šimtmetyje. Per gana trumpą gyvavimo laikotarpį jis patyrė daug pokyčių. Jo raidoje išvelgiama visos muzikinės kultūros raida. Matomas šios kultūros mikromodelis: nuo primityvaus mėgėjiško muzikavimo iki sudėtingo profesionalaus dabartinio džiaz su daugybe prieštarinių krypčių – nuo populiarus pramoginis iki konceptualus.

Kaip muzikinis terminas džiazas pradėtas vartoti 1913 m. Negrų slengų žodis „jazz“ jau nuo XIX a. vid. buvo naudojamas ekscentriškumui, ekspresyvumui apibūdinti. „Džiazas (angl. *jazz*) – tai profesionali improvizacinės muzikos rūšis, susiformavusi XIX a. pab.–XX a. pr. kaip Vakarų Afrikos ir Europos muzikinių tradicijų jungties rezultatas. Beveik 300 metų trukusi dviejų pagrindinių Amerikos kultūrų (Afrikos juodaodžių vergų ir Europos išėivių baltųjų) asimiliacija suformavo savitą muzikinę kultūrą – afroamerikietišką muziką. XIX a. viduryje dar buvusi kaimo folkloro lygio, dėl sparčios urbanizacijos amžių sandūroje ji sąlygojo džiaz atsiradimą. Susiformavęs juodųjų ir baltųjų muzikos sąveikoje ir evoliucionuojantis jų konfrontacijoje, džiazas – labai atvira, gyva, nuolat kintanti meno forma, asimiliavusi ir iki šiol tebeasimiliuojanti daugelį muzikinių kultūrų, pasižyminti komunikatyvumu, ekspresija, savitu žmogaus balso bei tradicinių muzikos instrumentų panaudojimu ir pulsuojančia specifika ritmika. Džiazas – atlikėjų menas, pagrįstas improvizacija.“ (Kučinskaitė J., 2001, p. 6)

Pagrindiniai džiaz specifiką nusakantys bruožai yra:

- Esminis ritmo vaidmuo, reguliari metro ritminė pulsacija ir nuo jos nukrypstantys melodiniai akcentai. „Ritmas visada buvo vienas išskirtinių ir neatsiejamų džiaz elementų. Kadais džiazas buvo tik šokių muzika. Šokis neatsiejamas nuo griežto ritmo, taip pat jis suteikia emocionalumo. Džiaze dažnai pasitaiko, kad ritminis pulsas yra tik numanomas. Atlikėjas nebūtinai groja tuo pulsu, ritmu, kartais jis tyčia šiek tiek skuba arba atsilieka. Tai padaroma labiau iš jausmo nei iš tikslaus išskaičiavimo.“ (Zvėrkienė J., <http://www.lmma.ku.lt>)
- Specifinis melodinių linijų ritmikos nesutapimas, suteikiantis siūbuojančio, stilingai vėluojančio, lankstaus judėjimo pojūtį. „Sinkopė – tai silpnosios takto dalies akcentavimas. Sinkopių galima rasti įvairių stilių muzikoje, tačiau džiaze jos naudojamos itin dažnai ir yra gana sudėtingos. Manoma, jog sinkopės ir

poliritmijos atsiradimas džiaze – afrikiečių muzikos indėlis.“ (Zvėrkienė J., <http://www.lmma.ku.lt>)

- Visų instrumentų ritminio prado akcentavimas. Instrumentalistai dažnai imituoja vokalinės muzikos techniką, ir, atvirkščiai, vokalistai įvairiais burzgimais ir kitomis išraiškos priemonėmis imituoja instrumentus. Charakteringas džiaz ansamblių instrumentariumas: pvz., saksofonų arba ritminė sekcija (bosinė gitara, fortepijonas ir mušamieji) beveik niekur kitur, išskyrus džiaz ansamblį, neaptinkami.
- Improvizacinis pradas. Kalbant apie džiazą sunku nubrėžti ribas tarp temos interpretavimo ir improvizavimo. Manoma, jog „interpretacijos metu muzikantai sau leidžia tik labai subtiliai pakeisti ir suasmeninti originalą, naudodami akcentavimą, dinamiką, ritminį frazavimą, artikuliaciją bei kitas interpretacijos priemones, o improvizuojant melodija gali būti pakeičiama visiškai neatpažįstamai“.
- Individualus kiekvieno atlikėjo skambesys. Džiaz muzikoje terminui „skambesys“ priskiriami ir kai kurie unikalūs konkrečiam muzikantui būdingi garso išgavimo būdai (vibrato, atakos, garso ar harmonijos pasirinkimas).

Žinoma, vienas svarbiausių elementų džiaze, kaip ir visoje muzikoje, yra emocija. „Tą patį šokį, baladę ar kitą kompoziciją džiaz muzikantai gali pateikti kaip džiaugsmingą, verksmingą, skausmingą ir t. t. Jokia muzika neapsieina be emocijų. Muzika be emocijų neverta klausytojo dėmesio.“ (Zvėrkienė J., <http://www.lmma.ku.lt>)

Džiazas, iš esmės, nėra lengvai perprantamas, kadangi jis turi daugybę krypčių ir stilių. „Istoriškai džiazas skirstomas į *tradicinį* (1900–1940), *modernųjį* (1940–1960) ir *avangardinį* (nuo 1960) stilius.“ (Muzikos enciklopedija, 2003). Taigi džiaz stilių yra kuo įvairiausių: klasikinis džiazas, swingas, bliuzas, *bop*, *bigband*, *dikseland* džiazas, laisvasis džiazas, *funky* džiazas, gospels, avangardas, džiaz baladės, *fusion* džiazas, Lotynų Amerikos džiazas ir t. t. Jie atsirado skirtingu laiku, tačiau visi stiliai iki šiol yra populiarūs ir juos galima girdėti šiandien skambant radijo stotyse, koncertuose visame pasaulyje. Be abejo, savo ritmu, nuotaika jie labai skirtingi.

Magistro darbe remiamasi trimis skirtingais džiaz stiliais:

- **Laisvasis džiazas.** Pavadinimas laisvasis džiazas (angl. *free jazz*), kaip rašo J. Rimša (Rimša J., 2001, p. 122–123), reiškia laisvą, dažnai nei ritmo, nei harmonijos taisyklių nevaržomą improvizaciją. Jame neturi būti akordų giminingumo ar aiškaus tonacinio centro. Kartais gali būti naudojama tradicinė

harmonija, bet visada ja nesiremiama. Tokia muzika dažnai gali tapti chaotiška. Todėl būtina ją suvaldyti. „Laisvajam džiazui būdinga įvairių pasaulio tautų muzikinių tradicijų asimiliacija.“ (Rabašauskaitė I., 2008) Todėl laisvasis džiazas yra moderniojo džiazos stilius.

- **Funky džiazas.** Tai stilius, pasižymintis ugningu ir veržliu ritmu, paryškinta pulsacija, elektriniais šaltais garsais. *Funky* pabrėžtinai ritmiškas džiazas, jame dažnai dominuoja mušamieji, melodijos gana uždaro charakterio, kartais cikliškos. Šis džiazas vienas tokių, kuris sukelia kuo teigiamiausias emocijas.
- **Džiazos baladės.** Tai ramūs, lyriški, dažnai vokalo partiją turintys džiazos kūriniai.

1.2. Kaligrafijos ypatybės

Dailės žodyne (1999, p. 211) rašoma, jog kaligrafija (gr. *kallos* – grožis + *grapho* – rašau) – dailės žanras, gražaus ir raiškaus rašymo menas. Puošia tekstą, daro jį emocingesnį, vaizdingesnį. Svarbiausias kaligrafijos elementas – ranka rašytas arba pieštas šriftas. Anot V. Šimoliūno (Šimoliūnas V., 1995, p. 3), „Rašymas ranka visada buvo vienintelė rašytinio bendravimo priemonė, kol neatsirado spausdinimo technika. Tačiau gana dažnai estetiniai tikslai buvo nustumiami į šalį pramonės pažangos. Pastaraisiais amžiais kaligrafija turėjo varžytis, nors ir ne visuomet sėkmingai, su masine gamyba. Spausdinimo technika beveik privedė prie to, kad būtų atsisakyta kaligrafijos.“

Magistro darbe kaligrafija turės tam tikrą santykį ne tik su džiazu muzika, bet ir su paties kostiumo forma. Kuriami drabužiai transformuosis. Transformacijos metu vis išryškės kaligrafiniai motyvai. „Ženklo – raidžių, sakinių ar išsistų tekstų – buvimas kaligrafijoje, t. y. vieno kaligrafijos kūrinio sluoksnio atpažįstamumas, be abejonės, palengvina viso kūrinio percepciją; brėžia tam tikrą kontaktinį lanką tarp kūrinio ir žiūrovo. Perskaičius bent vieną žodį, kyla asociacijų, mintis gali būti plėtojama toliau, rodos, pats kaligrafijos kūrinys aiškina savas prasmes. Kaligrafijos kūrinio suvokimas vyksta pakopomis: vizualinė forma – ženklo (raidės ir jų junginio) prasmė – vizualinė forma. Ženklas atpažįstamas, dar daugiau – jis perskaitomas ir paties žiūrovo gali būti užrašytas, pakartotas.“ (Jokubavičienė K., 2006, p. 9) K. Jokubavičienės išsakytos mintys nusako magistro darbo kūrybinės dalies idėjos esmę. Žiūrovas viso proceso metu galės ne tik patirti tam tikrą keliamą emociją, bet ir kažką įskaityti, iššifruoti ir galbūt suvokti tai, kas jam pačiam labai artima.

Tačiau įskaitymas tam tikrų žodžių ar prasmių nėra pagrindinis darbo tikslas. A. Gurskas (Gurskas A., 2006, p. 193) pasakoja: „Kai nebūtina informacija, kaligrafija gali būti

skirta grynai emociniams raiškos sprendimams. Kaligrafijoje teksto įskaitomumas tampa tik antraeilium, netgi nebūtinu dalyku. Visas dėmesys skiriamas linijų ritmikos ir dydžių kontrastams bei niuansams, tuščio ir užpildyto ploto santykiams, statikai ir dinamikai. Kaligrafija, išsaugojusi šimtmečiais kaupimą patirtį, drąsiai ieško naujų raiškos būdų. Svarbu, kad ji lavina abstrahuotą, neverbalią, formų kalbą, kiekvieną kūrėją skatina plėsti individualią vizualinę raišką, drąsina ir žadina pasitikėjimą.“

„Rankraštinio rašto formų kaita priklauso ir nuo raiškos priemonių, ir nuo keliamų tikslų. Rašto estetikos atskleidimas, ženklų formų ritmika, jų kitimas, žodžių junginių kontrastų kaita, naudojant skirtingus įrankius, išlaikant teksto įskaitomumą, lemia nevienareikšmišką emocinę išraišką, kuri sureikšmina turinį, sukelia emocijų, asociacijų, interpretacijų, žodžiu, didina emocinį krūvį, ko nelemtų esamas teksto turinys.“ (Petrulis M., 2006, p. 18)

Taigi kaligrafija gali visiškai patenkinti estetinius poreikius. Tačiau funkcinė paskirtis dažnai yra atmetama, kad ir ne specialiai. Kaligrafija yra menas, todėl čia suteikiama beribė laisvė. Tai priemonė meninei šrifto pusei atskleisti. Būtent pati kaligrafinio motyvo raiška, forma, ritmika kurs magistro darbo kūrybinės drabužių kolekcijos emocinį poveikį.

1.3. Spalvos poveikis drabužyje ir šrifte

Tikriausiai kiekvienas pastebi, jog įvairios spalvos kelia skirtingas emocijas. Sąmoningai žmogus renkasi spalvas, kurios jam patinka, kelia teigiamų asociacijų. Kitos spalvos jam nemielos, gali sukelti sunkius emocinius išgyvenimus, susierzinimą, sielvartą. Taigi kiekvienas individas savo jausmus gali išreikšti spalvomis ir tai atspindi jo emocinę būseną.

Viena ryškiausių ir labiausiai pastebimų spalvų yra raudona. Knygoje „Tavo stilius ir spalva“ (Watermann G., Zingel F., 1995) rašoma, jog priklausomai nuo to, ar žmogui ji patinka ar ne, ji gali tiek erzinti ir sukelti nervingumą, tiek pagyvinti ar suteikti jėgų. Taigi tai ne vien šilumos ir meilės, bet ir pykčio ar grėsmės spalva. Geltona – šviesos, saulės spalva, todėl dažniausiai ji kelia teigiamas emocijas, praskaidrina nuotaiką, suteikia optimizmo. Intensyvi geltona daugeliui gali būti įkyri ar net varginanti. Mėlyna spalva asocijuojasi su saugumo pojūčiu, patikimumu, garbe, ramybe, stabilumu. Tačiau kartais tai ir šalčio ar gylio suteikianti spalva. Žalia spalva gana neutrali. Ji arčiausiai gamtos, todėl kelia saugumo ir užuovėjos jausmą. Tačiau priklausomai nuo aplinkybių ar žmogaus pojūčių ji gali būti ir blogos nuotaikos priežastimi. Oranžinė spalva siejasi su entuziazmu, žvalumu. Ramesnes asmenybės ji gali erzinti. Apskritai ramaus būdo žmonės labiau renkasi mėlyną, žalią ar violetinę spalvą. Juoda spalva dažnai kelia blogas asociacijas, tačiau tuo

pačiu ji reiškia eleganciją, jėgą. Pilka – gana neutrali spalva. Būdingas konservatyvumas, todėl retai kada sukelia stipriai išgyventas emocijas.

Taigi spalvos turi labai didelę reikšmę ne tik kasdienėje žmogaus aplinkoje. Iš spalvų, naudojamų menininkų darbuose, galima spręsti apie jų savijautą, kūrybos procese norimą išreikšti emociją ar net siužetą. Kuriant drabužį taip pat svarbu atsižvelgti į spalvų savybes. Juk kiekvienas žmogus turi savo mėgstamą spalvą. Tai priklauso nuo mūsų charakterio, mentaliteto, gyvenimiškos patirties. Todėl renkantis vienas ar kitas spalvas galima daug ką sužinoti apie savo prigimtinės savybes, emocijas, būdo bruožus. Spalvos tampa simboliais, kurie gali suteikti informaciją apie mus. Jos teikia jėgų, jaudina, dovanoja džiaugsmo, kelia ilgesį, spinduliuoja šiluma ar dvelkia šalčiu ir pan.

Kiekviena spalva sukelia skirtingus pojūčius, todėl ypač didelę įtaką žmogaus išorei turi spalva drabužiuose. Kaip teigia M. B. Neliubova (www.siuvimas.lt), kiekviena spalva turi begales reikšmių. Ir net kiekvienas laikmetis turi savo spalvą: pilka – pokario Anglija, senovės Roma – purpurinė, valdžios simbolis. Labai gausi spalvų įvairovė – tauta klesti. Taigi kiekviena spalva atspindi tam tikrą epochą. Pagal tam tikras psichofiziologines savybes kiekvienas individas pasirenka spalvą aprangoje. Kai kurie visiškai nekreipia dėmesio į spalvų pasirinkimą, bet dauguma itin sieja savo būseną su aprangos spalva. Pavyzdžiui, balta spalva aprangoje reiškia pradžią. Ji valdo endokrininę ir regėjimo sistemų veiklą. Dėvint baltus drabužius oda tampa žymiai švelnesnė ir minkštesnė. Tai lyg tam tikras švaros, šviežumo įspūdis. Juoda spalva, kaip žinoma, yra „paslaptinga“. Ji lyg slepia ką savyje turi, todėl juoda spalva siejama su smalsumu, ji traukia prie savęs. Raudona – tai didelio aktyvumo spalva, linkusi impulsyviems veiksams, be išankstinio apmąstymo. Daro įtaką net kūno temperatūrai. Žmogaus poreikis geltonos spalvos aprangoje – siekiamybė turėti vidinę harmoniją. Geltonos pasirinkimas tarsi apsaugo nuo nemalonumų. Mėlyna turi panašių asociacijų kaip ir geltona spalva. Mėlyna – tai harmonijos, ramybės siekiamybė. Žalia spalva padeda išsklaidyti blogas emocijas, susikoncentruoti ir priimti tam tikrą sprendimą. Pilki drabužiai suteikia galimybę pasijausti laisvu ir gerai ramina nervus.

Spalvos raiškos galimybės svarbios ir šrifte. Pasak G. Šimoliūnienės (Šimoliūnienė G., 2004, p. 62), spalva daro svarbią įtaką šrifto vaizdo meninei formai, suteikdama savo kokybines savybes ritminei ir kompozicinei sandarai. Neužtenka žinoti, jog žalia spalva yra žalia, o geltona – geltona. Norint sukurti kažką įdomaus, reikia atsakyti į daugybę klausimų: kaip spalvos turi būti tarpusavyje derinamos, kokią įtaką jos turės žmonėms, kuri spalva turi būti pagrindinė? Spalva veikia žiūrovą savo psichofizinėmis savybėmis. Todėl šrifto spalva turi tikrai didelę reikšmę žmogaus vaizdiniam bei emociniam pojūčiams patenkinti.

Autorės teigimu (Šimoliūnienė G., 2004, p. 64), kai kurie spalvų deriniai vadinami harmoningais. Jie gražūs ir malonūs akiai. Pvz.: raudona ir oranžinė, oranžinė ir geltona, mėlyna ir žalia, mėlyna ir violetinė. Netikėtos, greičiau patraukiančios dėmesį yra kontrastinės spalvos, pvz.: raudona ir žalia, oranžinė ir mėlyna. Tokie deriniai dažnai būna efektingi, nes šios spalvos paryškina viena kitą. Viena kitos spalvingumą mažina tarpusavyje artimos spalvos, pvz.: balta spalva raudoname fone pagelsta ties ta vieta, kur jos susiduria, šviesiame fone tamsi spalva mažiau spalvinga nei juodame, juodos spalvos šriftas baltame fone dar juodesnis. Grynos spalvos geriau dera su juoda ar balta, o spalvos, turinčios pilkų priemaišų, geriau dera su pilkomis. Pastebėta, kad akis labiausiai fiksuoja šiuos spalvinius derinius: juodas šriftas geltoname fone, žalias šriftas raudoname fone, raudonas šriftas baltame fone, juodas šriftas baltame fone, baltas šriftas juodame fone. Tačiau kuriant vien emocinius šrifto elementus spalvų deriniai įskaitomumui didinti visiškai nesvarbūs. Labiau įskaitomi ar mažiau įskaitomi spalvų deriniai tampa dar vienu išraiškos elementu, kuris galbūt stebėtoju kelia tam tikrų asmeninio ir bendrojo pobūdžio asociacijų.

1.4. Magistro darbo temą atitinkančių prototipų analizė

„Kaligrafija yra ne tik mėgavimasis išraiškos formomis, bet kur kas emocionalesnė teksto turinio išraiška, leidžianti žiūrovui įvertinti rašto estetikos galimybių poveikį teksto turiniui, pamatyti autoriaus kūrybinių ieškojimų ir atradimų raiškos būdų principus.“ (Petruolis M., 2007, p. 17) Kaligrafijos kūrybinių projektų pavyzdžių galima rasti daug. Nors technologijos modernėja ir dažnai kaligrafiją keičia kompiuterinis, nepamirštas ir vis dar labai įvertinamas ranka rašytas šriftas.

Visai kita situacija su šriftais ant drabužių. Masinių tiražų gaminiuose paprastai naudojamas kompiuterinis šriftas. Šriftai pajvairina drabužį, bet jame nėra emocijos, „gyvybės“. Žymiai „skambesnis“ drabužis tampa, kai į kompiuterinį šriftą įpinamas kaligrafinis motyvas. Jis jau apie kažką kalba, išreiškia tam tikrą nuotaiką, jausmą.

Viena žymiausių Lietuvos dizainerių Julia Janus pristatė pavasario–vasaros drabužių kolekciją „Muzika mano virtuvėje“. Šioje kolekcijoje gausi formų įvairovė, originalios dekoracijos detalės, audinių bei spalvų paletė. Joje persipina modernaus hip hopo, roko, džiazio bei *lounge* muzikos įtaka. Įkvėpta muzikinės ir gyvenimo būdo estetikos, Julia Janus pati išmargino audinius. Pavyzdžiui, darbe pateikta jos tušinuku nubrėžta kaligrafinė detalė, kurią ji pavadino ode džiazui (2 pav.). Didelis ranka rašytas tekstas – tai hip hopo muzikos įtaka (3 pav.). Krentantys teptuko potėpių kutai – *lounge* garsų interpretacija (4 pav.), o galingą roko bangą atspindi platūs brūkštelėjimai (5 pav.). Įkvėpimo kūrėja sėmėsi ir iš etnografinių elementų. „Smulkūs „pikseliai“ atkartoja austų juostų, sutartinių motyvą, medžio lapo gijos atspindi nenutrūkstamą gamtos ritmą.“ (www.delfi.lt)

2 pav. Dizainerės Julios Janus drabužių kolekcija „Muzika mano virtuvėje“¹

3 pav. Dizainerės Julios Janus drabužių kolekcija „Muzika mano virtuvėje“²

4 pav. Dizainerės Julios Janus drabužių kolekcija „Muzika mano virtuvėje“

¹ 2 pav. <http://juliajanus.com/lt/blog/printai-i-dziazas-mano-virtuveje.html>

² 3, 4 pav. <http://juliajanus.com/lt/blog/printai-i-dziazas-mano-virtuveje.html>

5 pav. Dizainerės Julios Janus drabužių kolekcija „Muzika mano virtuvėje“³

Pasak dizainerės, „itin svarbus elementas šioje kolekcijoje yra baltos spalvos gausa – ji simbolizuoja tylą, tampa atsvara spalvingoms audiniu nutapytoms melodijoms. Subtilumu pasižymi visa kolekcijos spalvų paletė, ji atrodo tarsi paskendusį rūkė. Tai – sąmoningas dizainerės pasirinkimas, vienas svarbiausių jos stiliaus bruožų. Dizainerės kūrybai būdingi siuvinėjimai, savo vaidmenį atrado ir šio sezono kolekcijoje. Šį kartą jie atspindi džiazą, primena liepsneles ir ugningą muzikos prigimtį. Siuvinėjimai sukuria persiliejančių spalvų efektą, kuris pastebimas ir kitose kolekcijos detalėse. Svarbus elementas – asimetrija, kuri geriausiai atsiskleidžia kolekcijos suknelėse.“ (www.delfi.lt)

Taigi muzikinės interpretacijos – neatsiejama dizainerės Julios Janus kūrybos dalis, tad naujausia kolekcija „Muzika mano virtuvėje“ dedikuota garso ir žodžio ekspresijai, jaunatviškam polėkiui bei moderniam požiūriui į madą. Šios kolekcijos idėja artima magistro darbo kolekcijos koncepcijai. Kuriant drabužius taip pat remiamasi muzika – džiazu, kurios išraiška kaligrafija, spalvos ir drabužio formos.

Zita Inčirauskienė – dar viena kūrėja, savo kūrybą papildanti kaligrafija. Vilniaus dailės akademijos Telšių dailės fakulteto docentės darbai visada „turi ką pasakyti“. Kiekvienas tekstilės kūrinys išreiškia mintį, nuotaiką, gilią prasmę. Pasak menotyrininkės Jurgitos Ludavičienės, kaligrafija, kuri yra ir amatas, ir menas, sudaro tikriausiai vieną svarbiausių Z. Inčirauskienės meninės biografijos komponentų. „Zita Inčirauskienė – viena iš nedaugelio menininkų, kaligrafiją suvokiančių kaip kūrybą ir teikiančių šiai veiklai didžiulę svarbą. Rankos ir plunksnos ar teptuko sąjunga, iš kurios gimsta raidės, viena po kitos marginančios popieriaus lakštą ar medžiagą, autorei yra pagrindas, ant kurio ji renčia savo kūrybą.“ (www.archyvas.7md.lt)

³ 5 pav. <http://juliajanus.com/lt/blog/printai-i-dziazas-mano-virtuveje.html>;

Anot menotyrininkės J. Ludavičienės (www.archyvas.7md.lt), kaligrafė ir tekstilininkė Z. Inčirauskienė dirba tiek su vaizdu, tiek su tekstu. Harmoningas teksto ir vaizdo santykis, galima sakyti, yra vienas pagrindinių kaligrafės kūrybos bruožų. Kūrėja ypatingai „sužaidžia“ kaligrafiniais motyvais: užkloja vienus ant kitų, juos išskaido, pajvairina etiudus nevienodais šrifto dydžiais ar tipais, labai gerai susitvarko su paskirais žodžiais. Tai formalioji Zitos Inčirauskienės kūrybos pusė.

Z. Inčirauskienė kuria tūrines formas, ant jų taip pat perkelia kaligrafiją. Menininkė raštą perkelia ant tūrinių, bemaž skulptūrinių pavidalų, eidama nuo plokštumos į erdvę, nuo lakšto – į instaliaciją. Formas išlaiko realistines, pakeičia tik mastelį ir krūvį. „Išdidintos milo atraižos tampa šrifto saugykla ir nurodo į knygnešius, saugojusius lietuvišką raštą ir nešusius gyvybę kainavusias knygas po šiurkščiomis milinėmis. Veltiniai aplimpa raidėmis ir tampa asmeninės istorijos reprezentantais, o visai į asmeniškumus nukrypstama, autentiškus gipso įtvarus paverčiant skulptūromis, kurių viduje išrašytas tekstas.“ – rašo J. Ludavičienė. (6 pav.) (www.archyvas.7md.lt)

6 pav. Zita Inčirauskienė. Kaligrafija tekstileje⁴

Z. Inčirauskienės kūrybai būdingas asmeniškumas. Menotyrininkė J. Ludavičienė teigia (www.archyvas.7md.lt), kad ranka rašytas šriftas niekuomet nebūna beasmensis. Apie tai skelbia ir grafologai, kurie sako, jog žmogaus rašysena yra lyg jo vidaus atspindys. Zitos Inčirauskienės asmeniškumai kūryboje pasireiškia per pasirinktas autorės temas ir objektus, kurie jas išreiškia. Asmeniškumas įžvelgiamas ir ypatingame kūrėjos atvirume, ji nebijo papasakoti svarbių, asmeninių dalykų. Svarbus Z. Inčirauskienės kūryboje sakralumo aspektas. Tikėjimas įžvelgiamas daugumoje jos darbų. Ji stengiasi skleisti sakralumą, šventumą kasdienybėje.

⁴ 6 pav. <http://www.arkagalerija.lt/tekstile2012.html>, http://archyvas.7md.lt/2012-02-03/daile_2/pasaulio_parasymas.html

Netikėtu ir moterišku sprendimu laikomos spalvotais siūlais apnertos nosinaitės, kurios kyšo iš „Raudų knygos“. Autorė giliai tiki, jog su kiekviena kilpute „galima įnerti ir ilgesį, ir liūdesį, ir skundą, ir nerimą“. Taigi jos rankdarbių kūrimas – tam tikra meditacija. „Rašto genezė“, kur šventi žodžiai ant audeklo tarsi baltos vėliavos šviečia skaistumu ir tyrumu, primindami ir pasaulio, ir rašto pradžią. Nes ir tada, ir dabar iš pradžių buvo Žodis. Ir dabar pasaulį galime skaityti tarsi tekstą. O kai jį užrašo Zita Inčirauskienė, pasaulis ima virsti tekstu, o tekstas – pasauliu. Šventu ir šviesiu, konkrečiu ir efemerišku, lyrišku ir sarkastišku; ir kumpis ar makaronai gali netikėtai virsti rašto ženklais, o raštas – dar viena dimensija, praplečiančia materialias daiktų ribas.“ – J. Ludavičienė. (www.archyvas.7md.lt) Tekstilinė ir kaligrafė Zita Inčirauskienė savo kūrybinę patirtį perteikia ir savo studentams. Jos įkvėpti studentai sėkmingai tęsia dėstytojos kūrybinį pradą. Jie taip pat išbandė kaligrafiją drabužių mene. (7 pav.)

7 pav. Zitos Inčirauskienės studentų darbai⁵

Be abejo, tai tik keletas lietuvių menininkų pavyzdžių, siejančių kaligrafiją su drabužio menu. Užsienio dizaino srityje kaligrafija ant drabužio šiek tiek platesnis reiškinys nei Lietuvoje. Po truputį bandoma ieškoti kuo originalesnių išraiškų. Nuo ekspresyvaus gana laisvo bandymo rašyti iki išbaigto, švaraus kaligrafinio etiudo. Bandomi kuo įvairesni variantai. Įdomi idėja, kai drabužyje atsiranda tūrinės raidės (10 pav.).

⁵ 7 pav. <http://www.tdf.lt/index.php?pusl=54>

8 pav. Užsienio kūrėjų drabužių idėja – monogramos ant drabužių⁶

9 pav. Kinų kaligrafiniai motyvai ant drabužio⁷

10 pav. Užsienio kūrėjų drabužių idėja – tūrinės raidės drabužyje⁸

⁶ 8 pav. (<http://www.refinery29.com/our-top-gutenberg-friendly-pro>)

⁷ 9 pav. http://fashion.msn.com.cn/clothing/news/index_15.shtml, <http://hi.baidu.com/cjsc999/item/1bb85c35932280332f0f815b>

⁸ 10 pav. <http://www.flickr.com/photos/bradshawfashion/>

2. MENININKŲ POŽIŪRIS Į DŽIAZĄ. TYRIMAS

2.1. Tyrimo planavimas

Tyrimu siekiama išsiaiškinti dailininkų ir muzikantų požiūrį į džiazą. Kaip jie jį apibūdina, kokiomis spalvomis įsivaizduoja ir kokias emocijas patiria klausydami skirtingų džiaz stilių. Žvalgomasis tyrimas padės atsakyti į probleminius klausimus ir bus išsiaiškinta, ar tyrimo rezultatai patvirtins ar paneigs iškeltas hipotezes. Anketinė apklausa pateikta tik dailininkams ir muzikantams, vėliau gauti rezultatai lyginami, siekiant išsiaiškinti, kaip skirtingų meno sričių atstovai supranta ir įsivaizduoja džiazą – ar panašiai, ar jų požiūriai skiriasi.

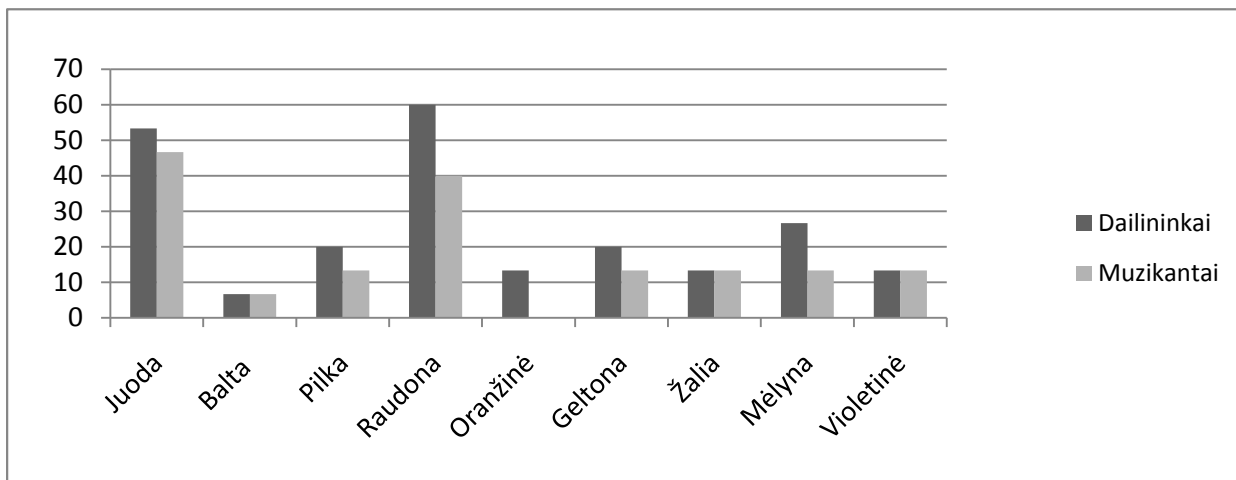
Anketinė apklausa atlikta internetu. Anketoje pateikti trys uždaro tipo klausimai. Lentelėse duoti galimi atsakymų variantai. Kad respondentų atsakymai nebūtų pernelyg paprasti ir lakoniški, atsakymų variantai pateikiami. Apklaustiesiems būtina pažymėti jų manymu tinkančius variantus. Apklausoje buvo supažindinama su tyrimo esme, pateikiama pildymo instrukcija. Internetu kiekvienam respondentui nusiunčiama anketa, trys džiaz kūriniai MP3 formatu. Tyrimui pasirinkti skirtingų džiaz stilių kūriniai: laisvasis džiazas, *funky* ir džiaz baladė. Kūriniai pasirinkti neatsitiktinai. Pasirinkti kuo įvairesnio tempo, dinamikos, ritmo, nuotaikos stiliai. Kiekvienas pasirinktas stilius vienas nuo kito būtent tuo ir skiriasi. Taip pat anketoje pateikiami trys papildomi klausimai, kuriais siekiama sužinoti respondentų lytį, amžių ir profesinę sritį.

2.2. Tyrimo rezultatai

Tyrimo dalyvavę respondentai - dailininkai ir muzikantai. Jų amžiaus grupė: nuo 19 iki 53 metų. Apklausoje dalyvavo 15 muzikantų ir 15 dailininkų. Tarp muzikantų 5 vyrai ir 10 moterų, tarp dailininkų 1 vyras ir 14 moterų. Dominuojančios specialybės dailės pedagogika ir muzikos pedagogika. 50 % dalyvių – bakalauro ir magistro studijų studentai.

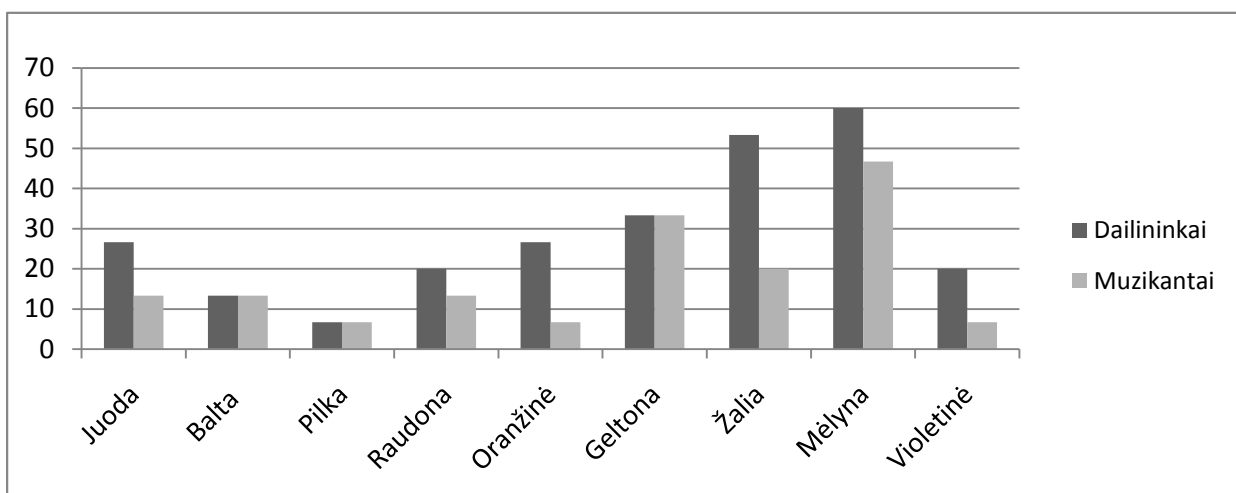
Ketvirtuoju anketos klausimu siekiama išsiaiškinti, kokiomis spalvomis respondentai įsivaizduoja skirtingus džiaz stilius. Pirmasis džiaz kūrinys laisvasis džiazas. Pagal diagramą (*11 pav.*) galima matyti, jog dailininkų ir muzikantų nuomonės gana panašios. Didžioji dalis dailininkų laisvąjį džiazą įsivaizduoja raudona (60%) ir juoda (53,3%) spalvomis. Didžioji dalis muzikantų šį džiaz stilių mato taip pat. Tik juoda spalva (46,7%) sudaro didesnę procentą nei raudona (40%). Kiti balsai pasiskirstę gana tolygiai, tačiau kitas spalvas rinkosi po labai nedaug respondentų. Dominuojanti juoda spalva yra paslaptina. O laisvasis džiazas tam tikra prasme ir siejasi su

paslaptimi, nerimu, tamsa. Raudonos spalvos pasirinkimas siejamas su pavojaus, grėsmės laukimu. Grėsmę, nerimą laisvasis džiazas sukelia savo išsibarsčiusia ritmika, tonaciniu pokyčiu.

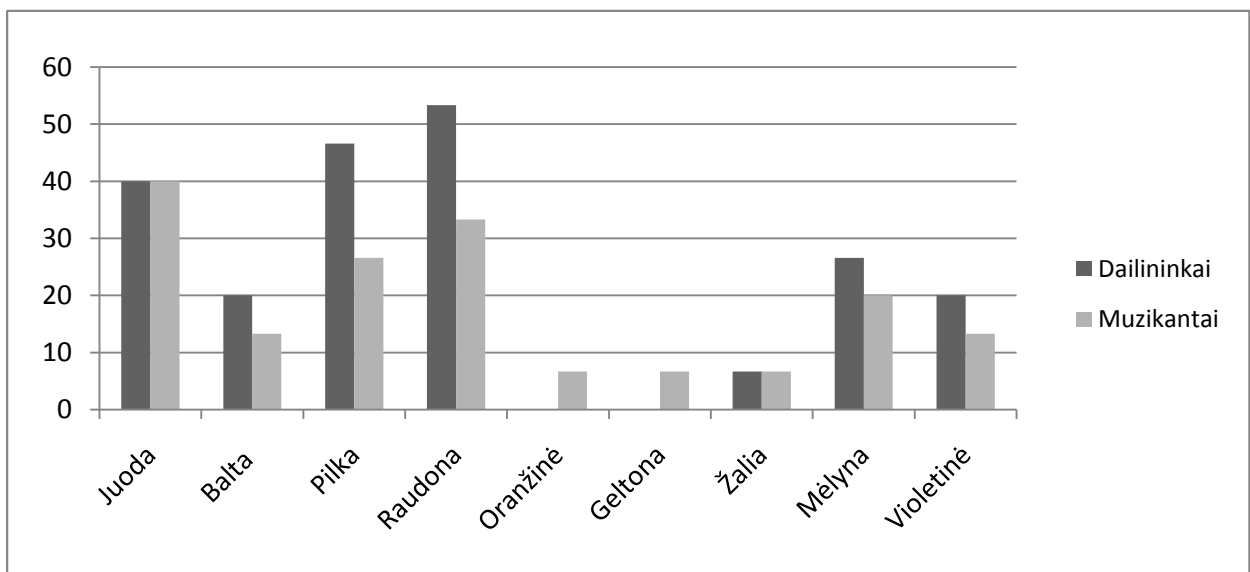
11 pav. Dailininkų ir muzikantų įsivaizduojamos spalvos, klausantis laisvojo džiaz

Funky džiaz stilių tiek dailininkai tiek muzikantai įsivaizduoja mėlyna spalva (60% dailinink., 46,7% muzikant.) (12 pav.). Nemaža dalis dailininkų *funky* džiazą įsivaizduoja ir žalia spalva (53,3%). Muzikantų tarpe antra dominuojanti spalva yra geltona (33,3%). Autorės manymu, abiejose respondentų grupėse dominuojančios spalvos tinkamai įprasmina *funky* džiazą. Juk mėlyna yra taikos ir ramybės spalva. Ši spalva ramina sielą. Žalia spalva – tai harmonija, pusiausvyra, saugumas, pasitikėjimas. Geltona – šiluma, gera nuotaika. Iš gautų rezultatų galima spręsti, jog *funky* džiaz stilius dailininkams ir muzikantams siejasi su harmonija, saugumu. Aiškus ritmas, melodija suteikia ramybę, pasitikėjimą.

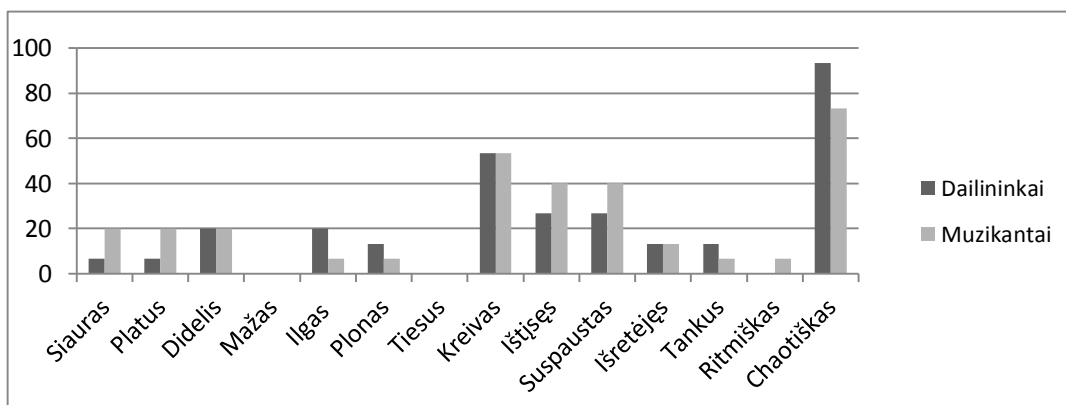
12 pav. Dailininkų ir muzikantų įsivaizduojamos spalvos, klausantis *funky* džiaz

Įsivaizduojant džiazo baladę, ryškiai dominuojančios vienos spalvos nei tarp dailininkų, nei tarp muzikantų respondentų nėra (13 pav.). Šiam džiazo stiliui apibūdinti pasirinktos gana skirtingos spalvos. Daugumos dailininkų nuomone, džiazo baladei artimos spalvos yra juoda (40%), pilka (46,7%), raudona (53,3%). Muzikantų pasirinkimas gana panašus. Tik procentai mažesni (juoda – 40%, pilka 26,7%, raudona – 33,3%), nes balsai pasiskirstę ir kitose spalvose. Raudona čia gali reikšti artėjančią grėsmę, pavojų, taip pat aistrą, šilumą arba gėrį. Pilka ir juoda – liūdesį, nerimą, nostalgiją. Džiazo baladės yra ilgesingos, ramios, todėl dominuojančios spalvos atitinka jų prasmę.

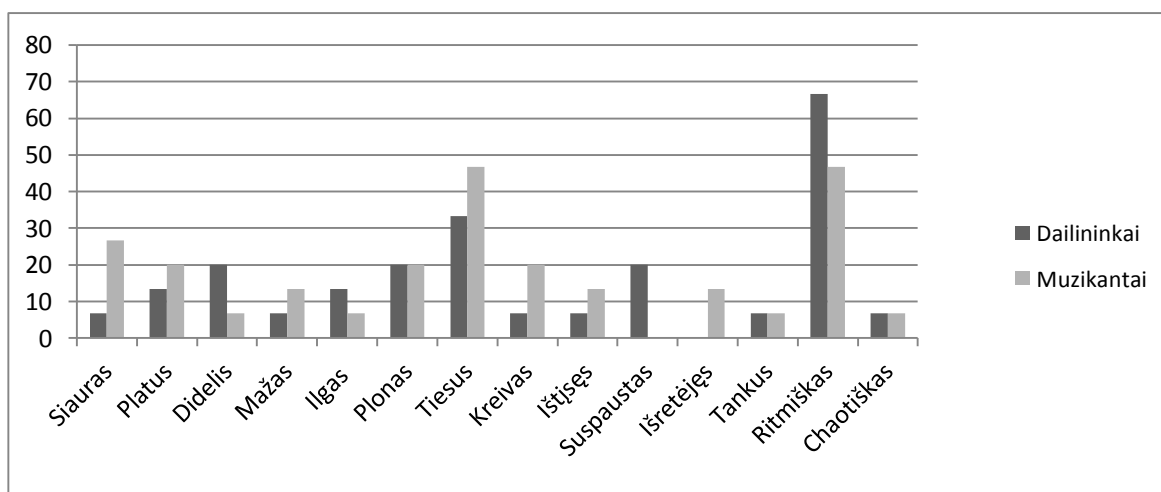
13 pav. Dailininkų ir muzikantų įsivaizduojamos spalvos, klausantis džiazo baladės

Penktuoju klausimu siekiama išsiaiškinti, kokiais epitetais muzikantai ir dailininkai galėtų apibūdinti džiazą. Jų pasirinkti epitetai lėmė kaligrafinių motyvų formą drabužių kolekcijoje. Paprastai laisvąjį džiažą tiek dailininkų atstovai (93,3 %), tiek muzikantų (73,3 %) įsivaizduoja chaotišką. Tai dominuojantis epitetas. Taip pat abiejų sričių menininkų nuomonės sutapo, laisvąjį džiažą apibūdinant žodžiu kreivas (53,3 % dailinink. ir 53,3 muzikant.). Šį stilių abi respondentų pusės dažniausia įsivaizduoja didelį, o ne mažą. Tačiau abiejose grupėse respondentai šiek tiek vieni kitiems prieštarauja. Vieni laisvąjį džiažą mato ir ištįsusį (26,7% dailinink., 40% muzikant.), o kiti suspaustą (26,7% dailinink., 40% muzikant.).

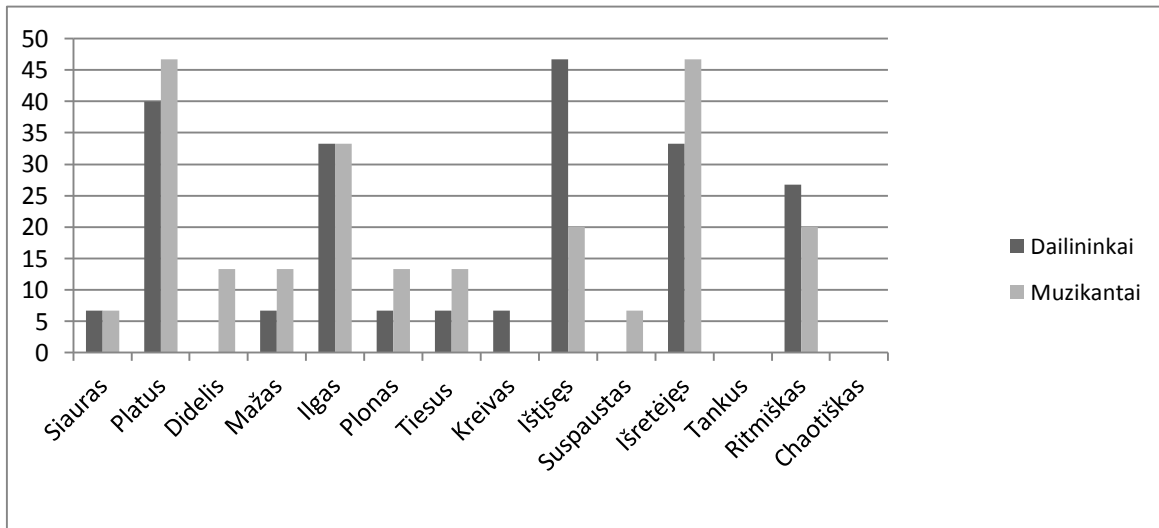
14 pav. Laisvąjį džiazą apibūdinantys epitetai tarp dailininkų ir muzikantų

Pagal diagramą (15 pav.) sprendžiama, kad *funky* džiaz stilių abi respondentų grupės įsivaizduoja panašiai. Dauguma jų apibūdina kaip ritmišką stilių (dailinink. 66,7 %, muzikant. 46,7 %). Dar vienas dominuojantis epitetas abiejose respondentų grupėse – tiesumas (dailinink. 33,3 %, muzikant. 46,7 %). Nors šį epitetą rinkosi mažiau dailininkų negu muzikų, tačiau tai antras epitetas tarp dailininkų pagal daugiausiai surinktų balsų skaičių *funky* džiaz stiliui apibūdinti.

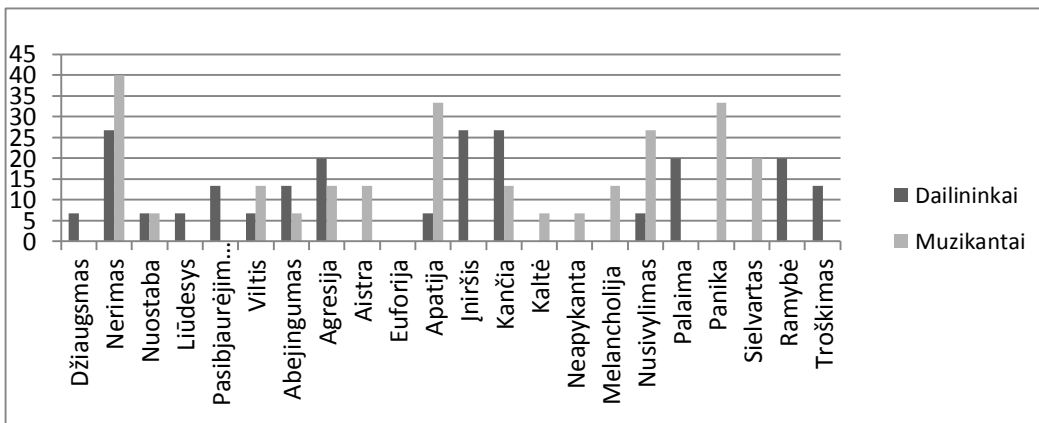
15 pav. Funky džiazą apibūdinantys epitetai tarp dailininkų ir muzikantų

Šioje diagramoje (16 pav.) išsiskiria dominuojantys epitetai, kuriais apibūdinama džiaz baladė. Daugiausiai respondentų iš dailininkų (46,6 %) rinkosi epitetą – ištįsęs. Taip pat nemaža dalis jų apibūdina kaip platų, ilgą, išretėjusį džiaz stilių. Tarp muzikantų šie epitetai taip pat dominuojantys. Daugiausiai muzikos atstovai jų mato kaip platų (46,7 %) ir išretėjusį (46,7 %).

16 pav. Džiazo baladę apibūdinantys epitetai tarp dailininkų ir muzikantų

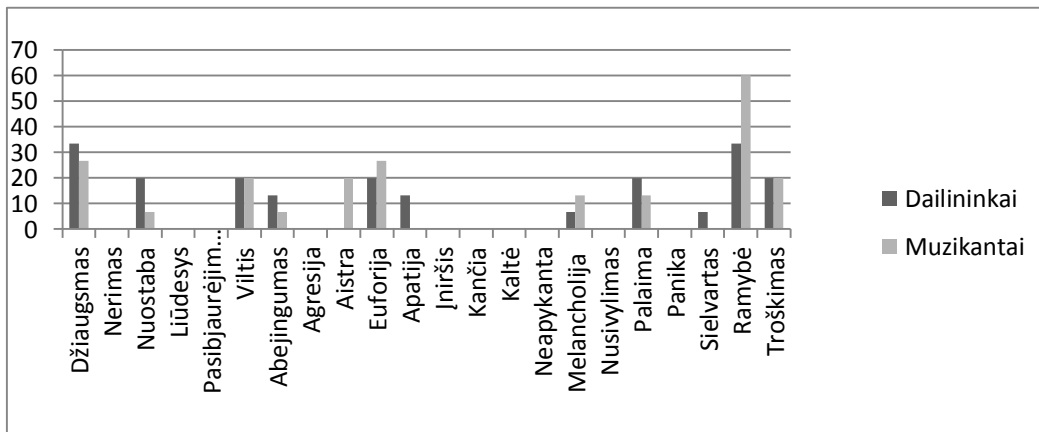
Šeštoju klausimu siekta sužinoti, kokias emocijas patiria dailininkai ir muzikantai, klausydami skirtingų džiazo stilių. Apibūdinant laisvąjį džiazą emocijų požiūriu balsai pasiskirstė beveik prie visų išvardytų emocijų. Net po 20 % apklaustųjų dailininkų klausydami laisvojo džiazo patiria palaimą, ramybę. Didžioji dalis, kuri nesiekia net 50 %, patiria nerimą, apatiją, kančią. 40 % muzikų patiria nerimą, šiek tiek mažiau jaučia apatiją, paniką (33,3 %), nusivylimą (26,6 %). Muzikantai, klausydami šio stiliaus, teigiamų emocijų beveik nepatiria. Taigi respondantai patyrė kuo įvairiausių jausmų. Tai tik įrodo, koks permainingas, maištingas ir sunkus yra laisvasis džiazas.

17 pav. Muzikantų ir dailininkų patiriamos emocijos klausantis laisvojo džiazo

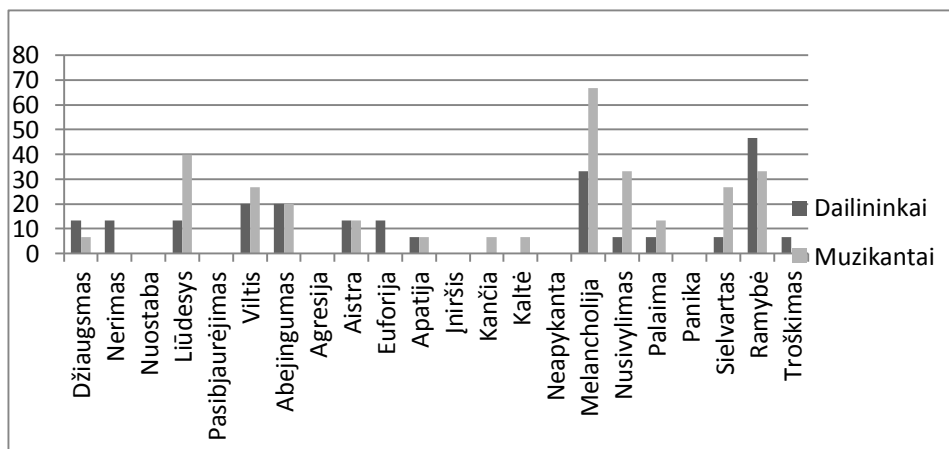
Dauguma muzikantų (60 %) patiria ramybę klausydami *funky* džiazo stiliaus. Taip pat kai kurie patiria džiaugsmą (26,7 %), euforiją (26,7 %), troškimą (20 %), aistrą (20 %), viltį (20 %). Kitas emocijas renkasi mažiau muzikų. Dailininkų balsai ties emocijomis pasiskirstė beveik tolygiai. Dauguma renkasi džiaugsmą (33,3 %), ramybę (33,3 %), viltį (20 %), troškimą (20 %) ir

pan. Nei viena, nei kita respondentų grupė nesirinko nerimo, pasibjaurėjimo, agresijos, įniršio ir pan. Tai tik rodo, jog šis stilius jiems yra priimtinas ir suteikia kuo teigiamiausias emocijas.

18 pav. Muzikantų ir dailininkų patiriamos emocijos klausantis *funky* džiazo

Didžioji dalis muzikantų, klausydami džiazo baladę, išgyveno melancholiją (66,6 %). Taip pat jie patyrė liūdesį (40 %), ramybę (33,3 %) ar net nusivylimą (33,3 %) (19 pav.). Tarp dailininkų iš dominuojančių emocijų yra ramybė (46,7 %), melancholija (33,3 %). Abi grupės šį stilių apibūdino kaip ypač raminantį ir verčiantį susimąstyti.

19 pav. Muzikantų ir dailininkų patiriamos emocijos klausantis džiazo baladės

Apibendrinus gautus rezultatus, galima daryti išvadas, ar darbe iškelta hipotezė patvirtinta. Hipotezė (Dailininkai ir muzikantai tuos pačius džiazo stilius įsivaizduoja skirtingomis spalvomis ir apibūdina kitokiais epitetais) nepatvirtino. Tiek muzikai, tiek dailininkai tuos pačius džiazo stilius, galima sakyti, mato gana panašiais spalvų deriniais ar kontrastais. Dominuojantys epitetai taip pat dažnai sutampa, tik kai kur nuomonės nežymiai

išsiskiria. Taigi galima daryti išvadą, jog atskirų sričių menininkai gana panašiai mato ir įsivaizduoja džiazą. Nesvarbu net tai, kuri pusė giliau susipažinusi su šia sritimi.

3. DRABUŽIŲ KOLEKCIJOS „NEBAIGTA EMOCIJA“ ĮGYVENDINIMAS

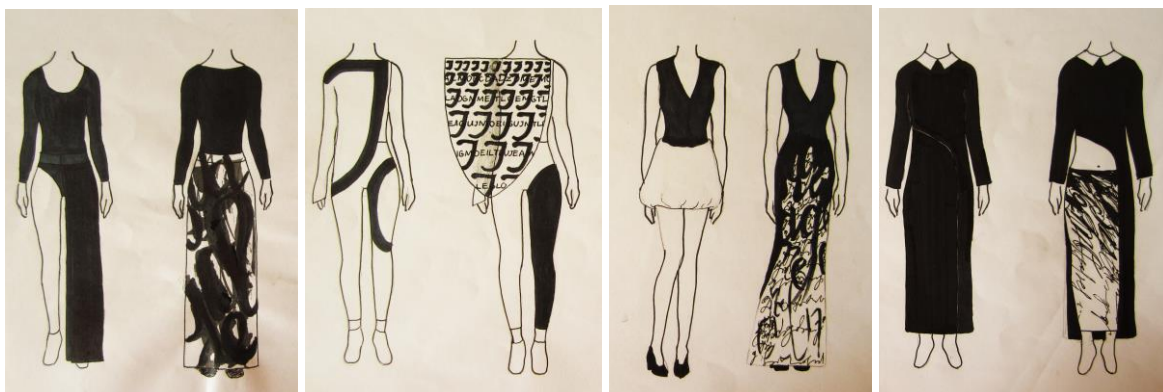
3.1. Idėjos vizualizavimas (eskizavimas, projektavimas)

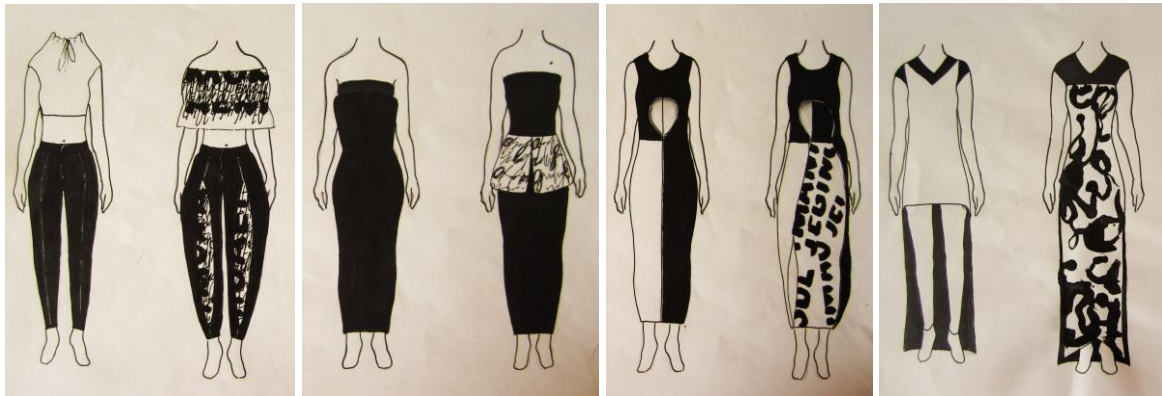
Pasirinkimą kurti drabužių kolekciją su šriftais nulėmė didelis autorės pomėgis domėtis šia meno veikos sritimi. Nuolat eksperimentuojant ir ieškant naujų perteikimo būdų, šį kartą nuspręsta kurti kaligrafines kompozicijas ant drabužių. Pradėta nuo eskizavimo ir temos ieškojimo. (20 pav.)

20 pav. Temos paieškos būsimai kolekcijai

Kūrimo proceso metu atsiskleidė darbo tema bei kolekcijos pavadinimas. Magistro darbo koncepcija – sujungti kostiumą, kaligrafiją ir džiazą. Džiazas kelia emocijas, kurios reikalingos kaligrafinėms kompozicijoms sukurti, taip pat diktuoja ir drabužių formas. Pirminiuose eskizuose (21 pav.) perteikta drabužių formų, jų detalių, stiliaus paieška.

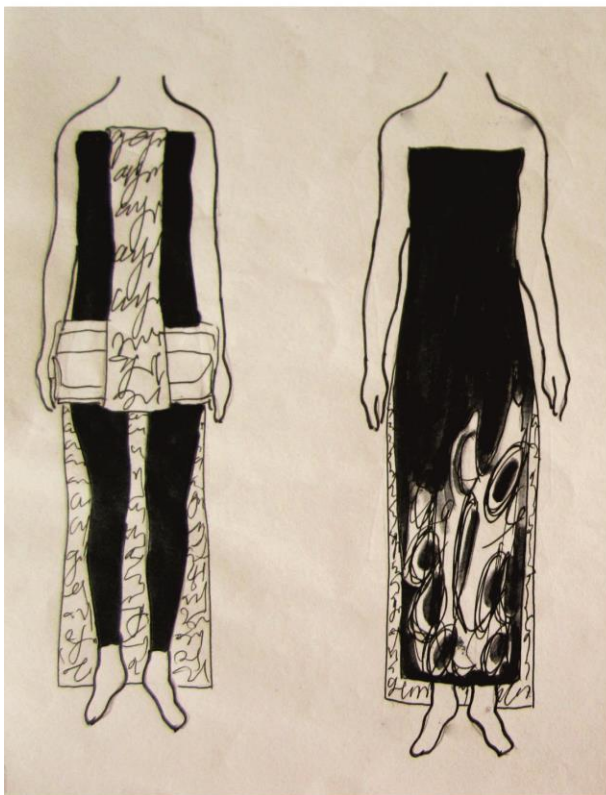
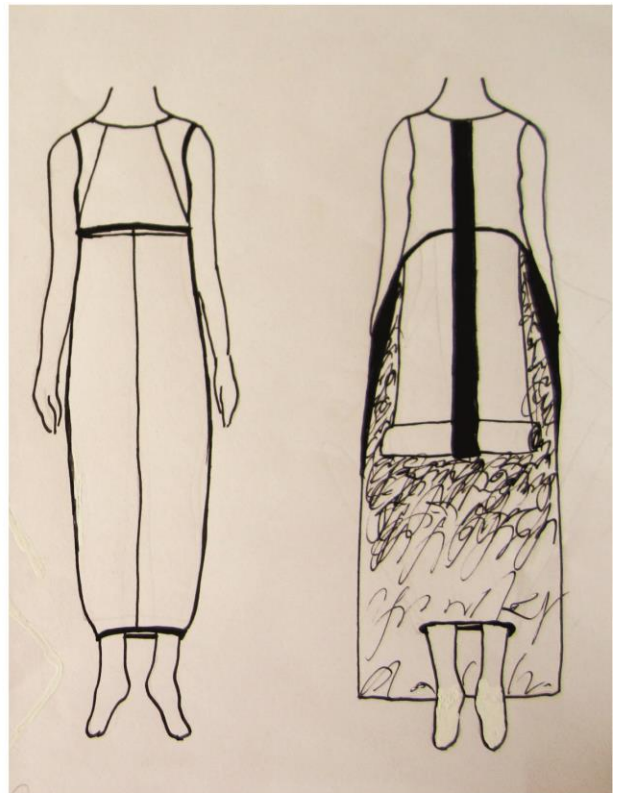
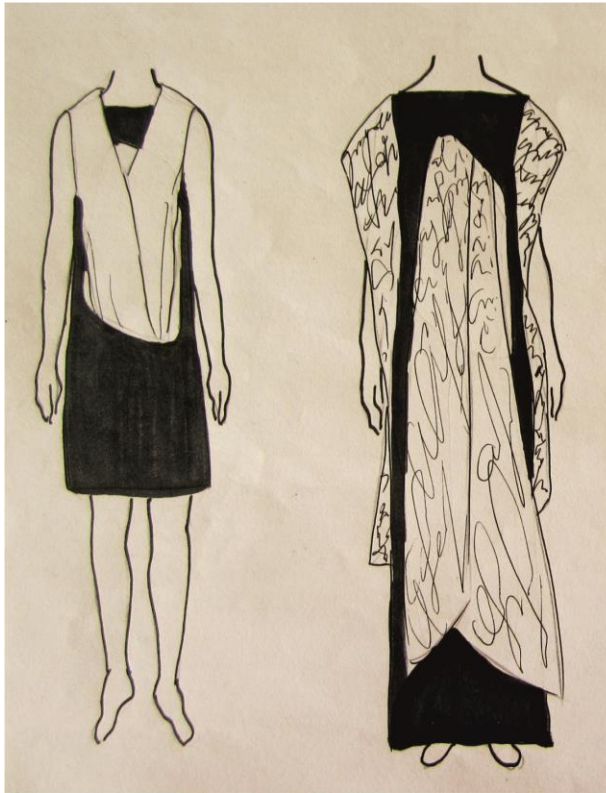

21 pav. Drabužių formų paieškos pasirinktai temai „Nebaigta emocija“. Pirminiai eskizai

Kuriami kolekcijos drabužiai nėra kasdienio naudojimo. Tai parodiniai kostiumai, art dizaino objektai, išreiškiantys autorės ir kitų menininkų jauseną klausantis džiaz. Todėl nuspręsta, kad kolekcijos drabužiai būtų laisvesnių, nenuspėjamų formų, tarsi kasdienėje aplinkoje neegzistuojančių drabužių prototipų. Todėl pirminiai eskizai koreguojami. Kai kurių detalių neatsisakoma, jos deformuojamos ir pritaikomos tolesniuose eskizuose.

Kolekcijos idėjos pagrindas – emocijų patyrimas, jų išreiškimas ir perteikimas kitiems. Klausantis muzikos visada patiriamos vienokios ar kitokios emocijos. Galbūt viena emocija seka kitą. Taigi klausantis muzikos kūrinio patiriamos emocijos keičiasi, tačiau jos nesibaigia. Būtent todėl magistro darbo drabužių kolekcijos pavadinimas „Nebaigta emocija“. Svarbus momentas – drabužių transformacija. Tuo pabrėžiamas nebaigtos emocijos įspūdis. Kostiumams transformuojantis išryškėja kaligrafiniai motyvai. Įskaitomumas nėra būtinas, svarbiausia išraiška ir perteikta jausena klausantis džiaz. Kiekviena menkiausia transformacija atskleidžia emocijų keitimąsi, transformavimąsi.

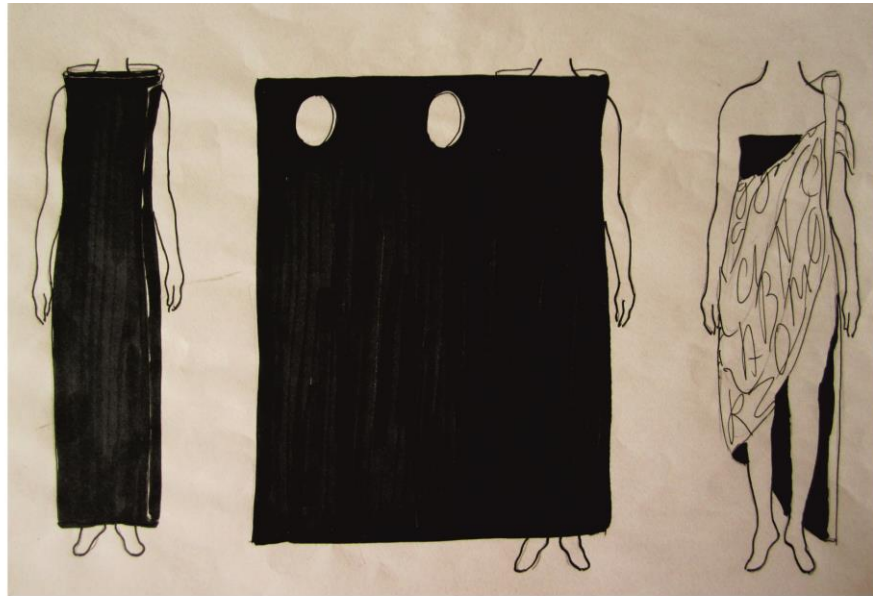
Magistro darbe naudojami skirtingi džiaz stiliai: džiaz baladė, *funky* ir laisvasis džiazas. Kiekvienam stiliui įprasinti sukurta po keturis drabužių variantus. (22, 23, 24 pav.) Vėliau išrinkti trys eskizai (po vieną iš kiekvienos grupės), labiausiai atspindintys pasirinktą džiaz stilių. (25, 26, 27 pav.) Visų pirma eskizuose pavaizduoti drabužiai projektuojami ant lėlės. Siuvant apgalvojama, ar visos drabužių detalės realiai įgyvendinamos, ar atitinka sumanymą.

22 pav. Drabužiai pagal džiaz baladę

23 pav. Drabužiai pagal funky džiazą

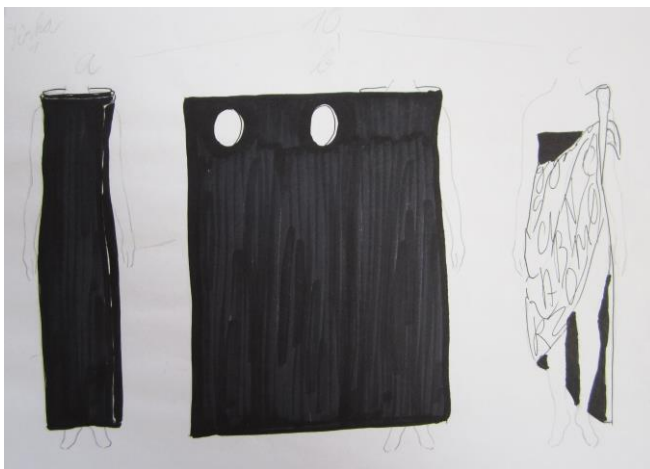
24 pav. Drabužiai pagal laisvąjį džiazą

25 pav. Džiazo baladė

26 pav. Funky džiazas stilius

27 pav. Laisvasis džiazas

Spalvos vaidmuo kuriamoje drabužių kolekcijoje užima svarbią vietą. Apskritai spalva – viena išraiškingiausių kostiumo elementų. Ji turi įtakos žmogaus jausmams, būsenai, nuotaikai. Todėl ir šioje drabužių kolekcijoje jomis bus kuriama tam tikra nuotaika, emocija, kurią padiktuos džiazas. Autorės nuomone, džiazas reiškia spalvų įvairovę. Tačiau skirtingas džiazos stilius sukuria skirtingą nuotaiką. Skirtinga nuotaika diktuoja atskirą spalvų derinį. Remdamasi tyrimo rezultatais ir savo patyrimu kiekvienam kolekcijos modeliui išbandoma po kelis spalvinius derinius. (28, 29, 30 pav.) Tarpusavyje derinamos tas pačias pasirinktos spalvos arba išbandomi ir visiškai skirtingi tarpusavyje deriniai, kol galiausiai pasirinkti labiausiai drabužiui tinkantys spalviniai variantai kiekvienam džiazos stiliui įprasminti.

1 – asis modelis kuriamas pagal džiazos baladę (31 – 32 pav.). Mėlynos, raudonos ir juodos spalvos deriniu įprasminamas šis stilius. Raudona šiame kostiume reiškia aistrą, šilumą, tačiau tuo pačiu ir nerimą. Mėlyna spalva suteikia ramybės, pusiausvyros, ar net šaltumo pojūtį. Tokie dviprasmiški jausmai mainosi džiazos baladėje. Naudojama ir juoda spalva. Ji reiškia ilgesį, liūdesį. Kaip ir visuose trijuose modeliuose juoda spalva naudojama kostiumo vizualiniam vaizdui įprasminti. Ji suteikia kostiumams švaros, ramybės, paslapties pojūtį. Transformacijų eigoje juodą spalvą papildė kitos spalvos. Taip išvystomas džiazos specifiką įprasminantis jausmas.

2 – asis kostiumas atspindi *funky* stilių (33 – 34 pav.). Tai nuotaikingas, energingas, galima sakyti „tvarkingas“ stilius. Todėl šiai muzikai tinkantis spalvų derinys mėlyna ir geltona spalvos. Mėlyna stabilumą, patikimumą reiškianti spalva. Būtent tai diktuoja *funky* džiazos stilius. Jis turi aiškų ritmą, tonaciją, harmoniją. Geltona spalva suteikia energijos, optimizmo, gyvybingumo. Gyvybingumas labai ryški *funky* stiliaus ypatybė. Kaip jau buvo minėta, naudojama ir juoda spalva. Ji išlaiko paslaptį, ramybę prieš prasidedant kostiumo transformacijai.

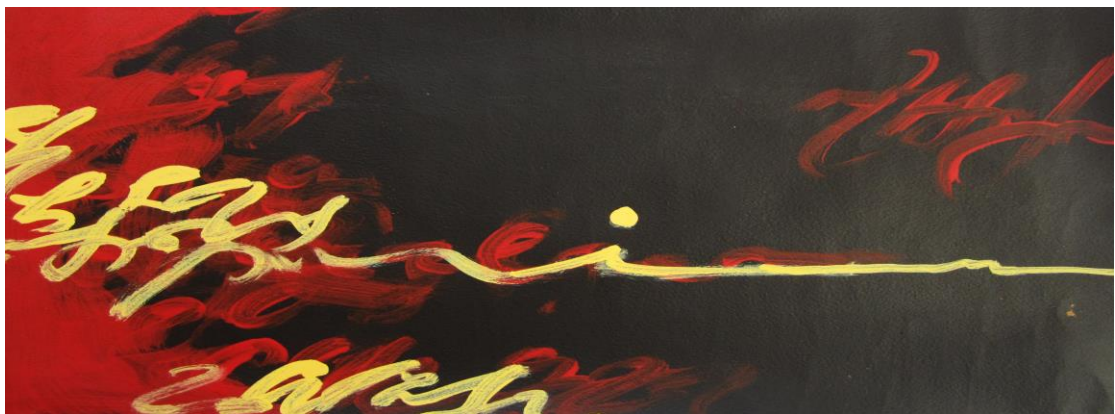
3 – iasis drabužis kurtas pagal laisvąjį džiazą. Pagrindinės ir didžiausią drabužio plotą užimančios spalvos yra raudona ir juoda spalvos. Raudona šiame stiliuje reiškia aistrą, pyktį, grėsmę. Tai lyg proveržis, kuris pamažu išsivynioja iš juodo kostiumo ploto. Apskritai laisvasis džiazas yra tikros laisvės, drąsos įprasminimas. Jame vyraujanti sumaištis, harmonijos nebūvimas sukelia gana neigiamus arba keistus jausmus. Sumišime jaučiamas noras kažką pristabdyti ar nuraminti. Todėl kostiume įpinama geltonos spalvos juosta. Tai reiškia tam tikrą dėmesio patraukimą, harmonijos įnešimą.

28 pav. Džiazo baladė

29 pav. Funky džiaz stilius

30 pav. Laisvasis džiazas

Kaip jau buvo minėta tiriamojoje dalyje, respondentų nuomonė, apibūdinant džiazos stilius epitetais, prisidėjo prie kaligrafinių motyvų stiliaus ir formos pasirinkimo. Kiekvienas dominuojantis apibūdinimas ir autorės pajautimas nulėmė skirtingų kaligrafinių išraiškų atsiradimą ant drabužių. Pavyzdžiui, laisvąjį džiazą tiek muzikai, tiek dailininkai apibūdino kaip chaotišką muziką. Taip pat jaučiama ir kreivumo asociacija. Todėl kaligrafinė kompozicija ant drabužio yra visiškai laisvo komponavimo, pabira, išsidarkiusi, nenuspėjama. (30 pav.) Autorė ir respondentai laisvąjį džiazą labiau linkę pavadinti plačiu, dideliu. Todėl kuriamoje laisvoje kompozicijoje matomos plačios, didelės, kai kur ištįsusios raidės. *Funky* stilius, abiejų respondentų grupių, taip pat ir autorės nuomone, yra ritmiškas ir gana tiesus. Taigi šio stiliaus asociacijai sukurti turėtų būti naudojama tam tikra ritmika. Šriftai gana tiesūs, tvarkingi arba vietomis visai neįskaitomi, bet sistemingi. Kadangi tai džiazas, laisvumo išpūdis kai kur išlaikomas, tačiau įvedama ritmika viską apjungia ir harmonizuoja. (29 pav.) Apibūdinant džiazos baladę išryškėja daugiau dominuojančių epitetų. Džiazos baladė apibūdinama kaip ilga, plati, ištįsusi, išretėjusi, tačiau vis tiek turinti tam tikrą ritmiškumą. Todėl šiam stiliui įprasminti buvo „žaidžiama“ pačių žodžių struktūra, forma. Žodžiai nukertami, pradedami iš naujos eilutės ir pan. (28 pav.)

Drabužių kolekcijai įgyvendinti naudojamos medžiagos: audinys – gabardinas, siūlai, viela, užtrauktukai, kimbanti juostelė, akriliniai dažai. Pasiuvus drabužius ir užrašius kaligrafinius elementus, kolekcija įamžinta fotosesijoje. Jos metu parodytos kiekvieno drabužio transformacijos. Išgauta apie 20 transformacijų kiekvienam drabužiui. (31, 32, 33, 34, 35, 36 pav.)

31 pav. Drabužio „Džiazo baladė“ transformacijos (1–9)

32 pav. Drabužio „Džiazio baladė“ transformacijos (10–18)

33 pav. Drabužio „Funky džiazas“ transformacijos (1–9)

34 pav. Drabužio „Funky džiazas“ transformacijos (10–18)

35 pav. Drabužio „Laisvasis džiazas“ transformacijos (1–9)

36 pav. Drabužio „Laisvasis džiazas“ transformacijos (10–18)

37 pav. Fotosesijos akimirkos

IŠVADOS

1. Svarbi darbo dalis – išanalizuoti su magistro darbo tema susijusią meninę ir mokslinę literatūrą. Susipažinau su džiaz muzikos specifika. Džiaze reikšmingas yra ritmo vaidmuo, ritminė pulsacija, ryški improvizacija. Įsigilinus į šią muziką, buvo galima atskirti skirtingus džiaz stilius, nusakyti jų savybes.
2. Išanalizavus pagrindines ir esmines darbo proceso dalis, atlikta anketinė apklausa, kurios respondentai tapo muzikantai ir dailininkai. Siekiant sugretinti skirtingas meno šakas ir sukurti drabužių kolekciją, buvo svarbi atskirų meno sričių atstovų nuomonė. Taigi žvalgomas tyrimas padėjo išsiaiškinti, jog skirtingų meno sričių atstovai džiazą įsivaizduoja gana panašiai. Jaučiami skirtumai labai menki. Todėl tyrimo pradžioje iškelta hipotezė, jog dailininkai ir muzikantai džiazą jaučia skirtingai, nepasitvirtino.
3. Sujungus autorės ir respondentų emocinį patyrimą, klausantis džiaz, sukurti skirtingi spalvinių derinių variantai. Kaligrafinėse kompozicijose ant kostiumų panaudoti žodžiai, kuriais respondentai apibūdino džiazą. Užrašytuose motyvuose dominuoja respondentų ir autorės patirtos emocijos klausantis skirtingų džiaz stilių. Pačiai kaligrafinei formai įtakos turėjo tyrimo metu išryškėję epitetai. Dominuojančiais apibūdinimais sukurti šriftai. Taigi tyrimo rezultatai susisteminti ir panaudoti drabužių kolekcijai sukurti. Taip pasiektas magistro darbo tikslas. Panašūs rezultatai leido sukurti vieningą stilių išlaikančią drabužių kolekciją „Nebaigta emocija“. Sukūrus dvylika eskizinių kostiumų variantų, įgyvendinami trys galutiniai drabužių modeliai. Jais sėkmingai įprasminami skirtingi džiaz stiliai. Todėl iškeltą hipotezę – tikėtina, jog remiantis tyrimo rezultatais ir autorės patyrimu, kūrybinėje kolekcijoje atsispindės skirtingi džiaz stiliai – autorės manymu galima patvirtinti.
4. Įgyvendinus galutinius kostiumų modelius, kolekcija įamžinama fosesijoje. Jos metu atskleidžiamos visos kostiumų transformacijos. Taip pat sukuriamas plakatas bei reprezentacinis drabužių kolekcijos „Nebaigta emocija“ pristatymas pagal džiaz muziką. Atliekant magistro darbą buvo gilinamos žinios apie muzikos žanrą - džiazą, spalvų psichofiziologinę prasmę. Patobulėjo laisvo kaligrafinio rašymo įgūdžiai. Sėkmingai įgyvendintas galutinis rezultatas autorę skatina kurti toliau ir ieškoti naujų kūrybos veiklos variantų. Sukurta kolekcija bus galima dalyvauti parodose, madų šou ar kituose renginiuose.

LITERATŪRA

1. Gurskas A. (2006). *Kaligrafijos ir šrifto pagrindai*, Vilnius, Vilniaus dailės akademijos leidykla;
2. Guzevičiūtė R. (2001). *Europos kostiumo tūkstantmetis*, Vilnius, leidykla „Vaga“;
3. Janušauskas M. (2006). *Mada: istorija, mados žmonės, aktualijos*, Vilnius, „Versus aureus“;
4. Katalynas A. (2003). *Estetinis suvokimas*, Vilnius, Kultūros, filosofijos ir meno institutas;
5. Kliševičius A., Jokubavičienė K., Petrulis M. (2006/1). *Kaligrafijos sąsiuviniai*, Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla;
6. Kliševičius A., Jokubavičienė K., Petrulis M. (2007/2). *Kaligrafijos sąsiuviniai*, Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla;
7. Ramonas K. (2009). *Šriftas – kaligrafija*, Šiauliai;
8. Rimša L. (2001). *Džiazo istorija*, Vilnius, leidykla „Kronta“;
9. Šimoliūnas V. (1995). *Šrifto ABC*, Šiauliai, Šiaulių pedagoginis institutas;
10. Watermann, G., Zingel F. (1995). *Tavo stilius ir spalva*, Vilnius, Alma littera;
11. *Dailės žodynas*, (1999), Vilnius, Vilniaus dailės akademijos leidykla;

Internetiniai šaltiniai:

1. Ludavičienė J. *Zitos Inčirauskienės paroda „Rašto ženklai“ VDA galerijoje „Artifex“*, [žiūrėta 2014 05 13] Prieiga per internetą: <http://archyvas.7md.lt/lt/2012-02-03/daile_2/pasaulio_parasymas.html>;
2. Rabašauskaitė I. *Dainavimas džiazo muzikos raidos kontekste* [žiūrėta 2014 05 13] Prieiga per internetą: <<http://www.lmma.ku.lt/straipsniai13.htm>>;
3. Zvėrkienė J. *Džiazo muzikos specifika* [žiūrėta 2014 05 18] Prieiga per internetą: <<http://www.lmma.ku.lt/publikacijos.files/Zverkiene%20Julija%20-%20Dziazo%20muzikos%20specifika.pdf>>;
4. Neliubova M. B. *Stilius, mada; žmonės ir spalvos; spalvos psichologija* [žiūrėta 2014 12 18] Prieiga per internetą: <http://www.siuvimas.lt/index.php?module=content&action=content_article&id=29>;

5. Prieiga per internetą: < <http://www.alfa.lt/straipsnis/15042738/kokios-spalvos-drabuzis-pakels-nuotaika#.U3E5dijG3IV> > [žiūrėta 2014 05 11];
6. Prieiga per internetą: < <http://lt.netlog.com/almanto/blog/blogid=7672> > [žiūrėta 2014 05 13];
7. Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/gyvenimas/stilius/julia-janus-pavasarineje-kolekcijoje-dziazas-ir-batika-kartu.d?id=63822932>> [žiūrėta 2014 05 06];
8. Prieiga per internetą: <<http://juliajanus.com/lt/blog/printai-i-dziazas-mano-virtuveje.html>> [žiūrėta 2014 05 06];
9. Prieiga per internetą: <<http://juliajanus.com/lt/blog/monochromas-i-meno-ikvepta-kolekcija.html>> [žiūrėta 2014 05 06];
10. Prieiga per internetą: <<http://www.refinery29.com/our-top-gutenberg-friendly-pro>> [žiūrėta 2014 01 05];
11. Prieiga per internetą: <http://fashion.msn.com.cn/clothing/news/index_15.shtml> [žiūrėta 2014 05 06];
12. Prieiga per internetą:
<<http://hi.baidu.com/cjsc999/item/1bb85c35932280332f0f815b>> [žiūrėta 2014 05 06];
13. Prieiga per internetą:
<<http://www.vintazine.lt/index.php?route=product/category&path=105>> [žiūrėta 2014 01 05];
14. Prieiga per internetą: <<http://www.arkagalerija.lt/tekstile2012.html>> [žiūrėta 2014 01 05];
15. Prieiga per internetą:
<<http://www.vintazine.lt/index.php?route=product/category&path=105>> [žiūrėta 2014 01 05];
16. Prieiga per internetą: <<http://www.tdf.lt/index.php?pusl=54>> [žiūrėta 2014 01 05];
17. Prieiga per internetą: <<http://www.flickr.com/photos/bradshawfashion/>> [žiūrėta 2014 01 05];
18. Prieiga per internetą: <http://www.studijuok.lt/article/21/spalvu_reiksmes_ir_ju_naudojimas.htm> [žiūrėta 2014 05 15];
19. Prieiga per internetą: <<http://www.youtube.com/watch?v=mPEVBJtYZwo&list=PLhYpWdOiKlo6PwUKj4TOYYGHjTzKHMvjp>> [žiūrėta 2014 05 10];

20. Prieiga per internetą: <<http://www.youtube.com/watch?v=rBkJ8iZX1zc>> [žiūrėta 2014 05 10];
21. Prieiga per internetą:
<<http://www.youtube.com/watch?v=G6FAj4ICjYs&list=PLD78E272FFAF52E87>>
[žiūrėta 2014 05 10];
22. Prieiga per internetą: <<http://www.youtube.com/watch?v=ec1dFDfdKKE>> [žiūrėta 2014 05 10].

PRIEDAI

1 priedas. Drabužių kolekcijos „Nebaigta emocija“ plakatas

2 priedas. Magistro tyrimo anketa

APKLAUSA

Sveiki! Ši anketa naudojama magistro studijų baigiamojo darbo tyrimui. Tyrimu siekiama išsiaiškinti, kaip skirtingus džiaz stilius apibūdina ir kokias emocijas patiria jų klausydami dailininkai ir muzikantai. Anketoje pateikiami 3 skirtingi džiaz stiliai. Paklausę kiekvieno džiaz stiliaus pažymėkite tinkamus atsakymus. Anketa – anonimiška.

1. Lytis :

- Mot.
- Vyr.

2. Amžius.....

3. Specialybė.....

4. Su kokiomis spalvomis Jums asocijuojasi šie džiaz stiliai? (Tinkamą atsakymą pabraukite arba paryškinkite, arba nustatykite kokią nors spalvą. Galima pažymėti kelis variantus.)

DŽIAZO STILIAI			
	1. Laisvasis džiazas	2. Funky džiazas	3. Džiaz baladė
SPALVOS	<i>Juoda</i>	<i>Juoda</i>	<i>Juoda</i>
	<i>Balta</i>	<i>Balta</i>	<i>Balta</i>
	<i>Pilka</i>	<i>Pilka</i>	<i>Pilka</i>
	<i>Raudona</i>	<i>Raudona</i>	<i>Raudona</i>
	<i>Oranžinė</i>	<i>Oranžinė</i>	<i>Oranžinė</i>
	<i>Geltona</i>	<i>Geltona</i>	<i>Geltona</i>
	<i>Žalia</i>	<i>Žalia</i>	<i>Žalia</i>
	<i>Mėlyna</i>	<i>Mėlyna</i>	<i>Mėlyna</i>
	<i>Violetinė</i>	<i>Violetinė</i>	<i>Violetinė</i>

5. Kokiais epitetais apibūdinumėte šiuos džiaz stilius? (galima pažymėti kelis variantus)

DŽIAZO STILIAI			
	1. Laisvasis džiazas	2. Funky džiazas	3. Džiaz baladė
EPITETAI	<i>Siauras</i>	<i>Siauras</i>	<i>Siauras</i>
	<i>Platus</i>	<i>Platus</i>	<i>Platus</i>
	<i>Didelis</i>	<i>Didelis</i>	<i>Didelis</i>
	<i>Mažas</i>	<i>Mažas</i>	<i>Mažas</i>
	<i>Ilgas</i>	<i>Ilgas</i>	<i>Ilgas</i>
	<i>Plonas</i>	<i>Plonas</i>	<i>Plonas</i>
	<i>Tiesus</i>	<i>Tiesus</i>	<i>Tiesus</i>
	<i>Kreivas</i>	<i>Kreivas</i>	<i>Kreivas</i>
	<i>Ištįsęs</i>	<i>Ištįsęs</i>	<i>Ištįsęs</i>

	<i>Suspaustas</i>	<i>Suspaustas</i>	<i>Suspaustas</i>
	<i>Išretėjęs</i>	<i>Išretėjęs</i>	<i>Išretėjęs</i>
	<i>Tankus</i>	<i>Tankus</i>	<i>Tankus</i>
	<i>Ritmiškas</i>	<i>Ritmiškas</i>	<i>Ritmiškas</i>
	<i>Chaotiškas</i>	<i>Chaotiškas</i>	<i>Chaotiškas</i>

6. Kokios emocijos Jums sukyla pasiklausius kiekvieno džiazo stiliaus? (galima pažymėti kelis variantus)

DŽIAZO STILIAI			
	1. Laisvasis džiazas	2. Funky džiazas	3. Džiazo baladė
EMOCIJOS	<i>Džiaugsmas</i>	<i>Džiaugsmas</i>	<i>Džiaugsmas</i>
	<i>Nerimas</i>	<i>Nerimas</i>	<i>Nerimas</i>
	<i>Nuostaba</i>	<i>Nuostaba</i>	<i>Nuostaba</i>
	<i>Liūdesys</i>	<i>Liūdesys</i>	<i>Liūdesys</i>
	<i>Pasibjaurėjimas</i>	<i>Pasibjaurėjimas</i>	<i>Pasibjaurėjimas</i>
	<i>Viltis</i>	<i>Viltis</i>	<i>Viltis</i>
	<i>Abejingumas</i>	<i>Abejingumas</i>	<i>Abejingumas</i>
	<i>Meilė</i>	<i>Meilė</i>	<i>Meilė</i>
	<i>Agresija</i>	<i>Agresija</i>	<i>Agresija</i>
	<i>Aistra</i>	<i>Aistra</i>	<i>Aistra</i>
	<i>Euforija</i>	<i>Euforija</i>	<i>Euforija</i>
	<i>Apatija</i>	<i>Apatija</i>	<i>Apatija</i>
	<i>Įniršis</i>	<i>Įniršis</i>	<i>Įniršis</i>
	<i>Kančia</i>	<i>Kančia</i>	<i>Kančia</i>
	<i>Kaltė</i>	<i>Kaltė</i>	<i>Kaltė</i>
	<i>Neapykanta</i>	<i>Neapykanta</i>	<i>Neapykanta</i>
	<i>Melancholija</i>	<i>Melancholija</i>	<i>Melancholija</i>
	<i>Nusivylimas</i>	<i>Nusivylimas</i>	<i>Nusivylimas</i>
	<i>Palaima</i>	<i>Palaima</i>	<i>Palaima</i>
	<i>Panika</i>	<i>Panika</i>	<i>Panika</i>
<i>Sielvartas</i>	<i>Sielvartas</i>	<i>Sielvartas</i>	
<i>Ramybė</i>	<i>Ramybė</i>	<i>Ramybė</i>	
<i>Troškimas</i>	<i>Troškimas</i>	<i>Troškimas</i>	

Nuoširdžiai dėkoju už sugaištą laiką ir labai reikalingą informaciją ☺

Anketą sukūrė Šiaulių universiteto, Menų fakulteto magistro studijų dailės (specializacija - dizainas) programos studentė Sonata Lengvenytė. El. p. sonata.lengvenyte@gmail.com.